

ELS PLAI

SUPLEMENT ILLUSTRAT D' "EL MATÍ"

Any 2 : Número 24
Fontanella, 12 (Tel. 11565)

Barcelona: Diumenge, 15 de maig de 1932

Número solt: 30 cèntims
Subscripció: 1 pta. al mes

UNA GRAN EMPRE- SA: L'EIXUGAMENT DEL ZUIDER-ZEE

AQUESTS dies, al regne d'Holanda, una comissió reial, sota la presidència d'una personalitat tan coneguda com la de Vissering, està estudiant a qui s'han d'atribuir els primers lots de les 21.700 hectàrees que s'acaben de guanyar a la mar eixugada. I això mentre s'estan iniciant els altres treballs gegantins més al Sud, que prendran a les aigües, 68.500 hectàrees cap a Hoorn, i 83.000 entre Naarden i Zwolle, que són els punts extrems d'aquell gran golf que porta el nom de «Zuider-Zee», Mar del Sud.

En els primers temps de l'Edat Mitjana, en l'immens territori, florien prop de cent pobles i l'habitaven més de 100.000 habitants; però les terres baixes, no protegides de la mar més que d'una manera rudimentària, foren gairebé del tot submergides en 1284, ajudant a això una depressió antequissima, coneguda en temps dels romans i més tard amb el nom del llac Ylevo.

Ja en temps més antic, en els primers segles de la història, la mar havia guanyat el complex de les dunes arenoses i desèrtiques de les costes bàtaves cap a la Mar del Nord, formant-hi un llarg canal entre la terra ferma i les illes Frisones, que són les romanalles de la primitiva catàstrofe: l'illa de Wieringen, que barra l'embocadura del Zuider-Zee amb llurs caps Andijk i Stavoren assenyalen l'istme que separava aleshores el Ylevo de la mar lliure.

La catàstrofe de 1284 semblava definitiva; més de 16 mil quilòmetres quadrats de terra submergida fou el balanç passiu.

Des d'aleshores començà, però, la lluita acarnissada contra les invasions de la mar: és una batalla diària que dura des de fa segles i que s'estén des de les costes de l'Est de la mar al cap de Helden, ajudada per un cinquè d'altres dunes al llarg de l'ampla extensió de mar que banya les costes holandeses; un cinquè que no és prou fort encara per a no cedir de tant en tant, a tal o, qual lloc, causant desastres grandíssims.

En el segle passat els holandesos passaren, des de la simple defensiva a l'ofensiva més determinada, conquistant sobre la mar i amb mitjans encara primitius, en l'espai d'un segle, unes 100.000 hectàrees de terres cultivables. Però l'expansió urbana, els grans conreus d'horts i jardins han fet insuficient encara la zona adquirida i han ocasionat l'any 1924 una llei per a l'eixugament del Zuider-Zee en tres etapes successives i amb una despesa prevista de 600 milions de florins — uns 2.400 milions de pesetes.

El magne pla representa per a Holanda una sèrie d'avantatges, començant per l'acreixement dels territoris conerbles en més de 170.000 hectàrees, sense calcular els infinits avantatges econòmics de poder suprimir una gran quantitat de dies de costos manteniment, de l'acostament gran de Frisia i de Drenthe al gran centre d'Amsterdam, de la possibilitat de crear un mirall d'aigua dolça, que s'anomenarà «llac de Ysuls» i que serà pròpiament l'estuari d'aquell riu, i, finalment, tots els infinits avantatges del nou «polder» de tota una sèrie moderníssima de pobles rurals, de ponts i de carrers, de canals i ferrocarrils.

D'antuvi hom dubtà de la bondat del terreny, tement que estigués massa amarat de sals per a poder-lo adaptar tot d'una als cultius agrícoles: per això es creà una espècie de camp experimental. Els resultats foren meravellosos: horts, prats, farratges, es demostraren plenament aclimatats, el terreny verge prou fecund, per la qual cosa no dubtaren de portar a la pràctica la primera part del gran aprofitament.

D'encà de 1925 s'han eixugat 21.700 hectàrees de polders: l'illa de Wieringen és ara un tros de terra ferma, sobre el qual ja es funden les primeres hisendes agrícoles, que assoliran el nombre de 6.000, dividides les unes de les altres per camins perfectes a distàncies respectives de quatre quilòmetres l'una de l'altra: lots de vint hectàrees, això és de 800 metres, formaran les grans divisions dels terrenys, subdividits a la vegada en altres lots més petits. És un país que neix del tot o que durant molts anys presentarà un aspecte curiós, per la uniformitat del paisatge, la igualtat de les construccions, l'absència d'arbres, les rectes regulars dels camins i canals.

Encara, aquest enorme aprofitament representarà per a Holanda un capital al 1.000 per 100. Les despeses s'han calculat en 600 milions de florins, i el rèdit de les hisendes agrícoles, dels ferrocarrils, els drets de pesca i al-

(Seguir al peu de la primera columna de la pàgina 2)

RETRAT DE NOI, DIBUIXAT PER GALLICÓ, REMARCABLE PER LA SEVA ELEGÀNCIA I NETEDAT D'ESTIL

(Col·lecció L. Gerson)

LA PLUJA DE CENDRES DE L'AMERICA DEL SUD I EUROPA

LES informacions sobre la formidable erupció del Descabezado, als Andes, han estat recollides amb un tal esperit de fer-ne informació sensacional, que adhue s'ha dit, donant-hi una transcendència una mica catastròfica, que la pluja de cendres podia arribar fins a Europa en quaranta vuit hores. D'una d'un astrònom es tregué aquesta predicció, i en certes cròniques anirà a semblar que Europa havia de veure's enterrada entre les cendres.

Contribuïren a aquestes alarmes les proporcions que s'han donat al fenomen de la pluja de cendres. Realment, a les zones properes al volcà arribà a fer necessària l'evacuació dels pobles. Però d'això a comparar-la a la que precedí la destrucció de Pompeia, hi ha un bon bocí. Aquesta pluja d'ara anà caient en el transcurs d'una pila d'hores i deixà temps a tot; l'altra, en dos o tres minuts deixà destruïda i enterrada la ciutat del Vesubi, i això explica que els seus habitants hagin estat trobats en les mateixes actituds del moment de l'erupció. A aquest desastre podia comparar-se, potser, el de Sant Pere de la Martinica, però no el d'ara.

I si de les poblacions properes al volcà passem a la resta de l'Argentina, la catàstrofe ja no és tal. A Buenos Aires, a 1.200 quilòmetres del centre de l'erupció, la cendra caiguda feia escassament un decímetre cúbic per metre quadrat. Escampeu un decímetre cúbic de

cendra per damunt d'una taula d'un metre quadrat, i veureu com aquesta pluja era, realment, considerable i podia ésser molt molestosa, però no podia constituir cap perill seriós per a la ciutat del Plata.

Si això era així a poc més de mil quilòmetres del Descabezado, penseu el que podia ésser quan la cendra arribés a Europa, a un raig de mils quilòmetres. Les volves havien d'anar tan repartides que haurien de resultar imperceptibles completament. D'això a veure Londres, París o Barcelona enterrats per la cendra, hi ha un bon bocí.

Ara, que això no vol dir que la cendra no pogués arribar a Europa. L'extrema tenuïtat dels fragments de cendra — que són bocinets de lava polvoritzats per un corrent d'aire que surti a una pressió fantàstica d'un conducte del cràter — i l'alçada formidable a la qual el volcà els projecta — 30 o 40 quilòmetres — fa possible que recorrin distàncies enormes. Així a Constantinoble s'han recollit l'any 512 cendres del Vesubi, i a Estocolm l'any 1875 cendres de l'Hekla, d'Islandia. I quan l'erupció famosa del Krakatoa, en 1883, la més gran que es recorda, les cendres corregueren per tot el món. Però no tingueren cap resultat sinó el de produir, a causa de les reflexions inusitades, que els crepuscles flotants provoquessin amb els raigs de llum, unes postes de sol meravelloses, inoblidables. Aquest podia ésser, a tot estirar — i no ha estat — l'efecte a Europa, de la pluja de cendres del Descabezado.

QUESTIONS DEL DIA: UN FLAGELL SOCIAL

ENS deia un dia un amic nostre, poeta català excellent, que una de les coses del món que li causaven més profunda pena, era veure sofrir un infant. I això, principalment, per la seva candor ingènua, per la seva manca d'astuta malícia, que el fa esdevenir encara més indefens que la seva escassa força física. Nosaltres també participem d'aquest sentiment que afligeix el nostre poeta davant el sofriment infantil. Però el dolor que nosaltres sentim esdevé més punyent encara quan hem de presenciar la baixa explotació de l'infant i la vil prostitució de la seva ànima. I d'aquesta explotació i d'aquest enviliment el món dels nostres dies ens n'ofereix constantment innombrables i revoltants exemples. Ara, però, val a dir que, si ho podem lamentar, no ens en podem pas sorprendre. Un món econòmic com aquest d'ara, pràcticament assentat damunt les úniques bases de l'egoisme i l'ateisme, no és lògic esperar que doni fruits millors que aquests. Si fossin distints, estarien en contradicció amb llur pròpia naturalesa. Pels fruits coneixerem l'arbre, diu l'infalible sentència. Així també, per l'inqüitat monstruosa de la qual és víctima un nombre incalculable d'infants, coneixerem la influència malèvola, verinosament antisocial, de l'ateisme i l'egoisme posats a la base de la vida econòmica.

Un règim de lliure competència sense fre ni control, ha portat a considerar el treball humà com una simple mercaderia; i això, naturalment, ha induït a cercar qui havia d'ofert-la a més baix preu. La dona ha estat treta de la llar, l'home ha estat sotmès a l'avarícia cura de la mare. Heus ací, doncs, com per a molts infants, des de la més tendra edat, ja comença l'infortuni. Però tot just comença. Puix que així com la dona ha estat atreta a les grans explotacions industrials perquè el seu treball era obtingut a canvi d'una remuneració menor que el de l'home, així també l'infant ben aviat serà impellit a vendre el seu esforç per un preu més baix encara. El negoci és el negoci. Cap consideració, doncs, no cal esperar — com no n'hi hagué, quant a la dona, per a les exigències del sexe — ni per a la salut ni per a la moralitat de l'infant. Això cap influència no pot tenir en el balanç. Mentre el material humà sigui abundant, cada individu per si — home, dona, infant — no té pràcticament altre valor que el d'una peça de recanvi.

Els abusos, d'una crueltat tan inhumana que gairebé semblen inconcebibles, a què havia donat lloc l'explotació del treball dels infants en certes indústries, fins en els països on, com a la mateixa Anglaterra, la civilització semblava brillar amb el més viu esclat, obligaren els poders públics a dictar lleis protectores de la infantesa. Però aquestes lleis, si bé són dignes de lloança, puix que han contribuït indubtablement a atenuar el mal, no han pas pervingut del tot a extirpar-lo. I això és perquè quan el mal radica en el fons de les consciències, les lleis humanes, per justes i sàvies que siguin, són impotents per a guarir-lo. Per aquest motiu veiem que l'explotació del treball dels infants d'edat insuficient i en condicions inadequades segueix encara cruelment en molts indrets. Lleis i inspeccions són ben sovint amb mil enginyos burlades.

D'aquest flagell, la cohejança patronal en té la culpa, certament. És innegable que si el patró posés sempre inflexiblement la seva consciència per damunt del seu interès, això no succeiria. Però cal dir també que no és ell sol el culpable. N'hi ha encara uns altres, i aquests és molt menys comprensible que ho siguin; olem dir els pares. En esmentar aquests, una explicació immediata s'acut a tothom: és la necessitat. Però això, estrictament parlant, no sempre és cert. Qui ho coneix pràcticament pot dir que no són únicament els pares més necessitats els qui més apressen i fins en certa manera coaccionen el patró perquè admeti al treball llurs fills, sense el mirament degut, no tan sols a la reglamentació legal, sinó a la veritable conveniència fisiològica i espiritual dels infants. I és perquè el sentiment egoístic i la manca d'un superior sentit moral no constitueixen pas els distintius característics d'un sol estament, d'una classe única, sinó que n'estan avui dia igualment tarats: totes les classes, tots els estaments, tots els diversos sectors socials. Realment podem dir, si les nostres informacions no fallen, que no és pas la coacció de la necessitat la que empeny un major nombre de me-

(Seguir al peu de la segona columna de la pàgina 2)

ENTORN DE LA VIRTUT DE LA DISCRECIÓ

Es una veritat indiscutible i generalment coneguda que tothom, en el transcurs de la vida, passa un dia o altre per situacions més o menys compromeses. I és igualment cert que aquells qui amb més facilitat — sempre relativa — pervenen a alliberar-se de tota mena de contingències molestes o enutjoses, són els qui posseeixen una major discreció. Ben sovint podem observar, en efecte, que, en la vida de relació social, la persona discreta fa més bon paper, desentona menys, apareix més perfectament, més finament ajustada a les circumstàncies que molts homes de gran talent i fins de qualitats genials en diversos ordres, però indotats d'aquesta qualitat que, socialment, té una valor molt estimable. És indubtable que la discreció salva moltes dificultats i supleix nombroses deficiències. Ara, però, cal no confondre ni identificar la discreció amb la mediocritat. El que hi ha, és que tota persona, superior o mediocre, si realment és discreta, s'evitarà moltes contrarietats i, a més, resultarà imponderablement més sociable.

Notem ara que la discreció és femenina; i, a despit d'això, no manca qui maliciosament insinua que, amb qui està més enemistada, aquesta qualitat, és precisament amb les dones. Algu ha dit que l'àvida curiositat, l'afany de parlar, la manca de reflexió, la vanitat, predisposen les dones a la indiscreció. És possible que aquest judici, encara que poc galant, no sigui del tot errat. Però això no vol dir de cap de les maneres que aquest defecte sigui exclusivament femení. D'homes indiscrets n'hi ha — tots en coneixem prou! — un nombre veritablement incalculable. Vegem sinó; què és la discreció? Ella és, podríem dir amb un discret comentari, una disciplina, una mesura, una regla, un seny, una moderació, una reserva en les paraules i els actes; és aquell sentit de delicadesa amb el qual un hom evita de dir o de fer tot allò que pugui perjudicar o desplaure el proïsme. Compte, doncs, a la vista d'això, si en corren pel món d'homes indiscrets! Tan de bo poguéssim dir que no abundem més que els altres. I no oblidem que, fins el zel més ardent per la més noble causa, si és mancat de discreció, pot esdevenir nul i fins contraproduent. A més, la discreció, si és indispensable per a tota empresa d'apostolat i proselitisme, ho és també per a servir una intimitat sincera. Recordem, com ho fa el comentarista alludit, allò que diu el proverbi: Si el teu amic està content, és ell qui t'ha de comunicar la causa de la seva joia; si està trist, ets tu que li has de preguntar el secret de la seva pena.

UNA GRAN EMPRESA: L'EIXUGAMENT DEL ZUIDER-ZEE

(Ve de la primera pàgina)

tres ingressos menors, són capaços de rete anualment el capital emprat.

L'eixugament del polder de Wieringermeer, com es farà amb els altres dos, ha estat aconseguit per mitjà d'una immensa obra de drenatge, acompanyada d'una organització racional dels dies: bombes gegantines aspiraran les aigües intermitentment per espai de vuit mesos, per manera que a poc a poc serà expulsada fins a un cert nivell, després estancada, recollida entre els dies, i presa finalment per una xarxa de llargs canals que mantindran l'aigua a un metre quaranta sobre el nivell del sòl i acceleraran l'eixugament definitiu.

Tot aquest treball enorme, de set anys de durada, no hauria donat encara els resultats que s'esperaven, sense la construcció preventiva del gran diu que havia de tancar entre la mar i el futur llac de Ysul. És un diu de 90 metres de gruix a la base, sobre el qual passa una carretera i un ferrocarril. La llargada serà de més de 80 quilòmetres. A aquestes dades importants es pot afegir que sobre 22.000 hectàrees conquistades, la xarxa caminera serà de més de 1.000 quilòmetres, i que una xarxa de canals permetrà el pas de vaixells de més de 40 tones, la qual cosa facilitarà enormement la col·locació dels productes agrícoles. Tot l'aprofitament del Zuider-Zee serà acabat d'ací una vintena d'anys i serà un dels treballs més grans del segle actual, dels més ben ideats i millor portats a terme, amb la certesa de grans avantatges materials i socials.

Per a apagar la set quan la calor és sufocant

No beveu aigua sola, afegiu-hi Magnèsia Domènech. Menta-Llimó o Anís, al vostre gust, i obtindreu una deliciosa soda refrescant de propietats digestives, que apaga la set i exerceix una acció molt beneficiosa.

Utilitzeu aquest cupó

LABORATORI DOMENECH

Ronda de Sant Pau, 71. — Barcelona
Trameti'm gratis una mostra de cada sabor de la Magnèsia Domènech.
Acompanyo una segell de 0'40 per a despeses de trametiment

Nom
Adreça

SOBRE LA POSSIBLE TOXICITAT DE L'ALUMINI

L'ús d'utensilis de cuina d'alumini i d'altres materials similars que en contenen, introdueixen en l'organisme humà una certa quantitat d'aquest metall. Com que aquests materials es generalitzen cada dia més, no és estrany que d'un quan temps ençà es temi que la ingestió diària d'alumini en infimes quantitats pugui tenir una acció nociva crònica i s'ha volgut fins suposar que això podria afavorir l'increment del càncer.

Els coneixements actuals no permeten, dissortadament precisar fins a quin punt aquests temors són possibles i evidents.

Molts experimentadors han estudiat amb gran atenció els efectes de moltes combinacions aluminiques actuant sobre els animals dels laboratoris, però no és possible, segons la publicació dels resultats, de donar-se compte dels efectes que podrien tenir sobre els homes les petites proporcions d'alumini introduïdes artificialment en les substàncies alimentoses.

Els senyors Gabriel Bertrand i P. Sarbescu han cregut que es podria tenir una primera orientació del dany que l'alumini pot causar a l'organisme humà, mesurant la toxicitat d'aquest element, no per relació a diferents espècies animals, sinó comparant-la amb la d'altres metalls i particularment d'aquells d'ús corrent, com són el coure, el níquel, el ferro i el zinc que s'empenen en la fabricació d'utensilis de cuina i, per tant, són posats en contacte amb les substàncies alimentoses.

Els experiments de l'eminent científic francès M. Bertrand ensenyen que l'alumini és molt menys tòxic que el níquel i el coure.

Mentre no s'arribi a una prova contrària, sembla que el temor d'accions nocives de l'alumini no són fundades, mentre i tant que les quantitats ingerides no sobrepassin a les que existeixen, en l'estat normal, en els teixits de les plantes i dels animals.

QUESTIONS DEL DIA: UN FLAGELL SOCIAL

(Ve de la primera pàgina)

nors al treball, sinó l'interès concupiscent de pares i patrons en complicitat vergonyosa.

Potser, encara que no fos sinó com a pur entreteniment, valdria la pena de meditar una mica sobre la relació més o menys remota que pogués tenir la gran crisi econòmica mundial dels nostres dies amb l'exploació immoderada del treball de les dones i dels infants. Però no és aquest avui el nostre objecte. Cenyim-nos ara, exclusivament a tractar dels infants explotats i corrompits per l'avarícia humana. I, en aquest punt, volem remarcar que encara n'hi ha d'altres, d'ocupacions de l'activitat infantil, que són molt pitjors que les pròpies d'obraders, tallers i fàbriques, a què hem fet referència.

Hi ha, en primer terme, com podem veure principalment en les grans ciutats, aquells infants que són llançats al carrer mal vestits i exposats a totes les intempèries, degudament ensinistrats en la ficció i en la mentida, a posta per a exercir la indústria de la mendicitat. N'hi ha, encara, que són instruits per a la pràctica de coses imponderablement pitjors. Hi ha, a més, la sèrie dels anomenats *grooms*, *chasseurs*, *botones*, els quals, situats ben sovint al servei d'empresaris sense escrúpols de cap mena i de depravats concurrents als llocs més abjectes, als més infestats de corrupció i de vici, són fatalment empenyos al rebuixament moral més deplorable. Ells són posats enmig d'un foc devorador de tota mena de cos i d'ànima; i, humanament pensant, no tenen defensa. Ells senten tota llei de procacitats, ells veuen tota classe d'espectacles, amb el concurs d'ells és molta cops clínicament facilitada la immoralitat i la indecència. Si la idea, com la psicologia ens ensenya, induïx impetuositat a l'acte, les idees que la realitat que els envolta ha de suggerir a aquests pobres infants i adolescents forçosament els han d'arrossegat, si un miracle de Déu no ho detura, cap a una vida completament degradada.

No fa molt temps que, damunt aquestes mateixes planes i amb motiu de certs esdeveniments, llançàrem el crit de: «Salvem els infants!» Aleshores ens referíem a l'obra mutiladora i esclavitzadora de la naturalesa infantil, a l'adolescent realitzada, d'una banda, per l'escola neutra, i de l'altra, per la tendència d'alguns partits polítics de diversos països a inclinar la joventut vers l'actuació violenta. Avui hem tractat de l'exploació inhumana, i alguns cops, a més d'inhumana, envilidora, de què són víctimes nombrosíssims infants als nostres dies. És aquest un flagell social que comporta danys gravíssims. Els informes policíacs de moltes grans ciutats d'Europa i d'Amèrica criden l'atenció de les autoritats sobre el perorós augment de la criminalitat entre els infants i la joventut. També la tuberculosi i altres determinades malalties fan estralls en les tendres naturaleses. Si seguim contemplant aquest flagell amb estúpida indiferència, les presons i els hospitals acabaran per ésser els nostres més importants establiments d'utilitat pública. — M. P.

L'ÀLIGA DAURADA, TERRIBLE AU DE PRESA

Heu ací la reina de les àligues: l'àliga daurada que viu a les muntanyes d'Europa, d'Àsia i de l'Amèrica del Nord, i que arriba a amidar dos metres i mig d'envergadura.

El seu vol no té la rapidesa d'altres ocells de presa que cacen al vol: ella ha de fer presa a terra; gràcies a la potència excepcional dels seus ulls li és possible veure les bestioles des d'una alçada formidable, des de la qual baixa com un llamp i les agafa quan menys s'ho esperen.

Es un bellíssim espectacle veure-la quan planeja per l'aire, gironant-se suauement, voltant en amples cercles, superba i majestuosa. Així es passa a vegades hores i hores, sempre amb la mateixa gràcia, sense cansar-se mai, esperant que la presa es posi a tret.

Sol fer el niu a la cova d'alguns precipici escarriats; mai en un arbre. Uns nius plans, desguarnits, on sembla que els ous reposin directament a la roca.

L'àliga daurada pot passar uns quants dies sense menjar res; en canvi, quan té ocasió, menja enormement. Quan té els petits fa encara més destroces per alimentar-los; aleshores mascle i femella cacen d'acord i es protegeixen mútuament. En canvi, a l'hora de menjar, moltes vegades, la tria del millor bocí fa rompre l'harmonia.

Tenien una força extraordinària que els permet emportar-se'n cap amunt, no sols conills, llebres, faisans i aus de galliner, sinó fins a vegades anyells que pesen una pila de lliures. Algun cas isolat s'ha donat que arribessin a atacar una criatura, però generalment agafen el bestiar. Les cries dels isards i cabres salvatges també perill de sofrir llurs atacs. Quan la presa té molt pes, solen elevar-la i després la deixen anar perquè s'estavelli a terra; aleshores baixen a devorar-la.

Un cas esdevingut a Malden (Ontario-Canadà) mostra fins on arriba l'atreviment d'aquestes besties. Un xicotet de catorze anys, que pescava grànates a la vora d'un llac, es veié atacat per una àliga enorme. El noi no perdé la serenitat, arreplegà una estaca enorme que tenia a la vora i es defensà, rompent una ala a l'animal. Quan el veié vençut l'estaborní, i l'arrossegà fins a casa. Allí el seu pare l'acabà de matar.

Per a destruir aquest ocell temible s'usen les trampes i paranyes, i, a més, se'l caça a trets. Però costa un bon xic d'arregar-los. Es millor destruir les cries al niu, encara que això tingui també les seves dificultats, i fins els seus perills.

UN PROJECTIL PER A ARRIBAR AL PLANETA MART

Recentment s'ha escampat la notícia que un grup d'estudiants americans han construït un projectil per a empendre, l'estiu que ve, el fabulós viatge Terra-Mart.

L'Agència *Ala* ha rebut detalls sobre la construcció d'aquest vehicle extraordinari. Consisteix en un gran projectil la part superior del qual és d'argent, per tal de neutralitzar l'acció dels raigs solars, mentre que la part inferior està pintada de negre per l'absorbiment dels raigs i del calor. Les dimensions del projectil són les següents: alçada, 7'50 metres; diàmetre màxim, 3'25 m.; mínim, 0'80 m. cap a la punta. Té la forma romboidal, molt semblant a l'estructura de fus dels Zeppelin. A l'interior l'aparell està dividit en tres sectors, cada un dels quals té un subdivideixió en petites cabines. Cap a la part superior està instal·lat un petit observatori provist de cambra cinematogràfica i d'un aparell inventat pels constructors mateixos, que permetrà d'assajar l'element que el projectil travessi durant el viatge. A la part central hi haurà les cabines dels viatgers, proveïdes de nombroses manetes a dalt i a les parets, per a salvaguardar-les dels fenòmens provocats per la mutació de l'atracció. A la part inferior hi haurà les màquines de direcció i de maniobra, així com el dipòsit d'oxigen, el llust, etc. Grans finestrons protegits per una composició química especial asseguraran als observadors la visibilitat durant tot el recorregut. A més de les hèlix regulars instal·lades als costats, hi ha dispositius especials, compostos d'un complex d'hèlix i timons de direcció, per tal d'impedir qualsevol capgirament de l'aparell. Sobre el sistema adoptat per al refredament de la superfície i de l'interior de l'aparell, els valerosos i temeraris ideadors mantenen la més impenetrable reserva; puix que es tracta d'una descoberta sensacional. Els estudiants estan segurs de veïxir, però prenen totes les precaucions per a un possible desviament que podria donar lloc a tràgics imprevistos.

Sobre la data de la partida i sobre el lloc on s'efectuarà, es manté el silenci més absolut. Els estudiants han manifestat el greu que els sap que la notícia hagi pogut arribar a coneixement de la premsa, despertant, com és natural, especialment en els ambients científics, la més viva malícia i l'escepticisme més demoralitzador.

Foto-Esp'ugues - P. G. G. 115
PRIMERA COMUNIO. Obsequi a tots els nens.

SUAVITAT
EN EL ROS-
TRE ES DIS-
TINCIÓ EN
LA BELLESA

Polvora
MADERAS de
ORIENTE

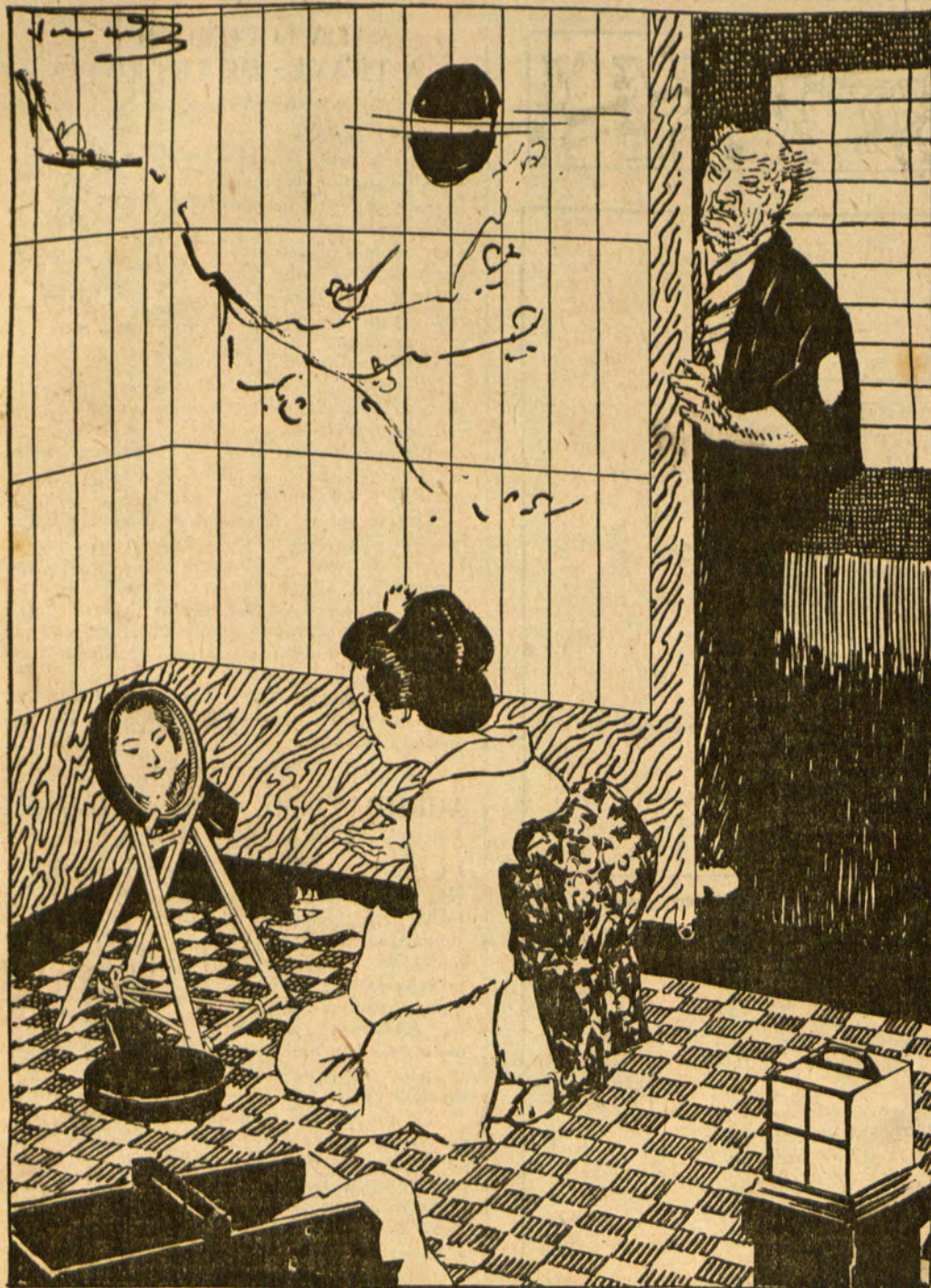
M Y R U R G I A

T. S. F. RADIO GIRONA. 58
H. HOY A. D. BRINK
Distribuidor oficial
TELEFUNKEN Girona, 58 - Barcelona - Tel. 52196

EL MIRALL DE MATSUYAMA

Conte Popular Japonès

il·lustració de Joan G. Junceda

DEL temps que això ocorregué han passat molts i molts anys. En un poblet tranquil i solitari vivien un home, encara en plena joventut, i la seva muller. L'única criatura que havien tingut era una nena, i tots dos l'estimaven amb tota l'ànima. Els noms de tots tres no us els puc pas dir perquè el temps se'ls ha emportat, però puc dirvos que vivien a Matsuyama, de la província de Txigo.

Heus ací que una vegada, mentre la noia era encara molt petita, el pare, per feina de la que ell feia va haver d'anar a la ciutat, la gran capital del Japó. El viatge era llarg i difícil; era massa lluny per a poder-hi anar amb la nena i la seva mare. I ell hagué d'anar-hi tot sol, després d'acomiar-se molt dolçament i de prometre que portaria algun present de la gran ciutat.

La mare era filla d'aquell mateix lloc i mai no havia anat més lluny del poble veí. Quan pensava que el seu marit empenia un viatge

tan llarg, encara que fes el cor fort, estava una mica espantada i s'hi entristia. Però, per altra banda, també n'estava una mica cofoia, perquè el seu marit seria el primer home d'aquella terra que hauria visitat la gran ciutat on viu el rei i els grans senyors i on hi havia tantes coses belles i admirables, de les quals parlaven els vells en les vetlles d'hivern.

Un dia vingué que arribà el temps que el seu marit havia de tornar: el sol començava a fer granar les plantes. Ella prengué la filla i l'empolainà tan bé com va saber, i ella va posar-se un vestit blau que sabia que a ell li agradava molt.

Penseu si n'estigué de contenta quan veié arribar pel camí el seu marit bo i sa, i si la menuda, que era petita, però que es recordava molt del seu pare, devia fer ball-manetes i riure d'alegria tot agafant les joguines que el seu pare li duia! Ell va tenir molt per a comptar de totes les meravelles que havia vist pel camí i a la gran ciutat.

—A tu t'he portat una cosa molt bonica — digué a la seva dona —, que mai no n'has vist cap. Se'n diu un mirall. Mira't per la banda més lluenta i digues-me que hi veus a dintre.

Li donà una capsa de fusta blanca, i a dintre hi trobà una peça de metall de forma rodona. D'una banda era blanca com un bocí de gel, però era ornada amb figures de flors i ocells; de l'altra, era brillant com el cristall que més clar fos. La jove mare mirava aquesta cara sorpresa i amb delícia, perquè al fons hi veia una cara que se la mirava a ella, d'una noia alegre i riallera, de llavis encesos i ulls vivíssims.

—Què hi veus? — repetí el marit content de veure-la tan sorpresa i de poder-li ensenyar com havia après coses noves en el seu viatge.

—Veig una dona molt bonica que em mira i riu i que mou els llavis com si estigués enraonant, i, és ben estrany, duu un vestit blau com el que jo porto.

—No ho veus, dona!; que ets beneita!; no ho entens que veus la cara teva mateixa! — respongué el marit tot orgullós de poder explicar a la seva dona això, que ella ignorava—. D'això en diuen un mirall. A la gran ciutat tota la gent en tenen a les cases llurs. A fora no que no n'hi ha; tu tens el primer, car la gent del nostre poble no n'ha vist cap abans d'aquest.

La mare estava encisada amb el present del seu marit, i els primers dies no feia res més sinó mirar-s'hi. Hem de fer-nos càrrec que mai no havia pogut veure's la cara, tan bonica que la tenia. Però aviat va trobar que allò era massa bo per a fer-ho servir cada dia, i un matí ficà el mirall a la capsa de fusta blanca i el desà entre els tresors millors que tenia.

Passava el temps i ells eren ben feliços, sobretot per la joia que els donava llur filleta, que anava pujant que donava goig. Era la mateixa imatge de la seva mare, i era tan afectuosa i obligadora que de tothom es feia estimar. La mare, quan la veia tan bonica, tenia ben desat el mirall, no fos cas que la noia s'hi veiés i en trobar-se bonica es tornés vanitosa. Mai no n'hi havia parlat. El pare, com que feia tant de temps, ja no pensava en el mirall.

Així fou com la noia creixia tan senzilla com ho hagués estat la seva mateixa mare, i no sabia gens que fos maca, com ho hauria sabut, és clar, si s'hagués mirat al mirall.

Un dia vingué un gran dol en aquella casa tan petita i alegre. La mare, tan bona i afectuosa, es posà malalta, i encara que la filla en tenia cura de dia i de nit, amb tant d'amor, ella anava perdent la vida de mica en mica, fins que un dia va trobar-se que se li acabava del tot i que era hora de morir.

Quan ella va adonar-se que havia de deixar el seu marit i la seva filla, es posà molt trista

perquè sabia com els feia molta falta perquè l'estimaven molt, i sobretot a la seva filleta que encara no era gaire gran.

La cridà a la vora del llit i li parlà d'aquesta manera:

—Filla del meu cor: tu ja ho veus que estic molt malalta; aviat moriré i us hauré de deixar tots sols a tu i al teu pare que ens estima tant. Quan ja no hi seré, promet-me que cada vespre i cada matí miraràs aquesta cosa brillant, que se'n diu un mirall: m'hi veuràs a mi, i així sabràs que encara vetllo per tu.

I dient aquestes paraules, es tragué el mirall que tenia amagat, i el donà a la seva filla.

La noia plorava molt dolçament i va prometre a la mare que així ho faria; i la mare, ja molt més tranquil·la i resignada, cridà el seu marit, i al cap de poc morí suaument entremig d'ells dos.

La filla enyorava molt la seva mare i era molt obedient i bona, i mai no oblidà de complir el seu encàrrec. Cada matí i cada vespre tenia el mirall de la capsa de fusta i s'hi mirava estona i més estona. Hi veia la imatge resplendent i somrient de la mare que ja no hi era, però no la pàl·lida i trista dels darrers temps, sinó la mare bonica de quan era més jove. A la nit li explicava les tristesses i els treballs del dia passat; al matí li somreia perquè l'ajudés per les coses que aquell dia l'esperaven.

Ni un sol dia deixava de veure la seva mare, i mirava de complaure-la tant com podia, igualment com feia quan era viva, i d'estalviar-li fins la més petita tristesa, i, sobretot, de no ofendre-la en res.

Mai no estava tan contenta com quan podia posar-se davant del mirall i dir-li: —Mare, avui he estat tal com tu volies que jo fos—. I com més contenta ella li parlava, més li somreia la seva mare al mirall.

El seu pare veia que cada vespre i cada matí la noia es mirava al mirall i semblava que hi parlava, i se n'estranyava; fins que un dia li preguntà per què feia aquelles coses.

—Pare — respongué la noia — és que al mirall hi veig cada dia la meua estimada mare, i hi enraono.

Aleshores va contar-li el que li havia dit la seva mare abans de morir, i com ella sempre havia fet el que li demanà i li deia tot el que pensava.

El pare va emocionar-se davant de tanta senzillesa i de tanta fidelitat i amorosa obediència, i va plorar de pietat i d'amor. I no va tenir cor per a dir a la seva filla que la imatge que veia en el mirall no era altra que el reflex de la seva dolça cara, que cada dia que anava passant s'assemblava més i recordava amb més simpatia la cara de la mare que ja no hi era.

En el número pròxim publicarem

El senyor Minns i el seu cosí

per Carles Dickens

amb una il·lustració original de Joan G. Junceda

CARICATURES - ANECDOTES & CURIOSITATS

EL DIABLE I EL CAMPEROL (Conte bretó)

Un pagès, cavant el seu camp, va descolgar un dia un pot de bronze i va voler saber què podia contenir. El va destapar i va sortir-ne una fumera que va anar prenent la forma d'un dimoni que, així que va veure el bon home, se li volia tirar damunt i emportar-se'l a l'infern.

El pagès va defensar-se i acabaren parlant. Com que l'home era astut, li va demanar que ja que havia d'anar-se'n amb ell per sempre més, almenys li deixés veure, per darrera vegada, els seus fills.

El diable accedí i volgué acompanyar-lo fins a casa seva.

Tot fent camí, la conversa va arrancar-se, i el pagès es burlava finament de les bravates del dimoni, que deia repetidament:

—La meua potència és il·limitada; tot m'és possible!

—Això de tot... — feia, sorneguer, el camperol—. Per exemple, estic segur que mai no podries tornar a encabir-te en aquest pot de bronze. T'hi devien ben ficar contra la teua voluntat...

—Què dius, ara, infeliç? Mira si m'hi fico.

I, efectivament, el diable va anar tornant-se fum que es ficà dintre el pot.

Aleshores el bon pagès l'agafà, ràpid, caragolà el tap, i, malgrat les blasfèmies que el diable deixava escapar, va colgar-lo ben fons perquè cap altre pagès no el trobés cavant.

De quina s'havia escapat!

CONCENTRACIO DE LES ONDES MOLT CURTES

Les ondes de T. S. F., així que llur llargada passa d'alguns metres, no són ja concentrades per un reflector parabòlic; Caldrien aleshores miralls de dimensions impossibles. Al contrari, amb ondes molt curtes, de l'ordre d'alguns decímetres, la concentració és possible i Marconi la realitza així, per ondes de 50 centímetres: El reflector és «dispositiu» i format d'una sèrie de tiges metàl·liques equidistants, col·locades en una armadura corbada en arc de parabola de pla vertical. Les ondes són concentrades en un feix pla que es pot «dirigir» com es dirigeix un projector lluminós. Aquest procediment dona un rendiment superior, una seguretat més gran en les comunicacions i una economia considerable.

EL SUFRAGI FEMENI

El primer país que va acordar el dret de vot a les dones, és un Estat d'Amèrica, el Wyoming, l'any 1869. Una mica abans del 1900, tres altres Estats dels Estats Units, després Austràlia, Nova Zelanda, la Gran Bretanya, Finlàndia, Suècia i Islàndia havien reconegut a les dones, drets polítics integrals o parcials.

Actualment, en 37 Estats, uns 250 milions de dones, tenen el dret de votar. Hi ha dones en els parlaments angles, alemany, austriac, danès, espanyol, finlandès, suec, noruec, polonès, txecoslovac, holandès, etc....

A França, Portugal, Iugoslàvia, Bulgària i Turquia, les dones no tenen cap dret cívic. A Bèlgica, Suïssa, Itàlia, Romania i Grècia, les dones voten parcialment.

ELS MUSICS AMBULANTS

Amb el bon temps els músics ambulants reapareixen pels carrers de les ciutats italianes.

Encara que els reglaments de policia prohibeixen aquest «ofici», els músics troben la manera d'emprar llur talent musical per a guanyar-se la vida... Els uns toquen la guitarra, els altres el flabiol, l'acordió i fins el... fonògraf.

Pels carrers de Roma es troba encara el clàssic i sempre sorprenent «home-orquestra», avui anomenat «home-jazz-band».

CURIOSITATS

◆ Amb les seves colònies i el Dominions, l'Imperi Britànic compta amb més de 400 milions d'habitants.

◆ Els catalans diem, per a saludar: —Com està? Els francesos, diuen: —Com va? Els escocesos: —Com viu?, i els egipcis: —Com sua?

◆ Els cereals són nou: blat, sègol, espelta, metall, ordi, civada, arròs, morenc i fajol.

—No és veritat, Enric, que en aquestes altures un se sent l'ànima alleugerida?

La senyora. — On som, Agustí?

L'Agustí. — A Buenos Aires, que donen una conferència sobre «el retorn a la terra».

(«The Humorist»)

Mira, una ferradura! Per aquí han passat homes blancs.

VISITA INOPORTUNA

—Senyoret; hi ha un senyor que desitja saber el secret dels triomfs econòmics de vostè.

—Carambola! Què és, un periodista o un agent de policia?

LA LOCOMOCIO A TRAVÉS DE LES EDATS VII

En l'edat mitjana

En els primers segles de la nostra era els pobles bàrbars, guerrers i nòmades, com els germans, llatins adoptats unes feixugues carretes sobre les quals anaven llurs cabanes. Aquestes carretes, que arrossegaven bous, servien d'habitació i de fortalesa.

Els gals utilitzaven uns vehicles més lleugers, i els francs, molt aficionats a muntar a cavall, s'interessaven poc pels carros.

Els gals-romans, al revés, utilitzaven sempre els vehicles romans. A ells es deu, sobretot, l'origen de la locomoció en l'edat mitjana.

Durant tot el començament d'aquesta llarga època la circulació va utilitzar les vies romanes. Després de mort Carlemany les carreteres van quedar molt abandonades, els bandits saquejaven els viatgers i van fer minvar molt el tràfic.

Aleshores aparegué aquella institució a la vegada feudal, militar i religiosa, de l'edat mitjana: La «cavalleria».

Els cavallers posaven llur espasa i llur força al servei dels pobres i dels oprimits, i protegien els viatgers.

ACROBATISME A 60 QUILOMETRES PER HORA

Un jove esportiu francès, M. Haben, té l'especial gust de realitzar acrobatisme sobre la seva motocicleta, quan corre a la velocitat de 60 quilòmetres per hora. En plena carretera, quan la moto està ben embolada, es posa dempeus sobre el seient i passa vertiginós en una verticalitat que el seient i passa vertiginós en una verticalitat que es creuria inestable.

Es una audàcia arriscada i curiosa que seria de doldre que tingués imitadors, i si nosaltres poguéssim fer-nos sentir d'aquest intrèpid, sense finalitat apreciable, li aconsellàrem d'abandonar aquestes heroicitats inútils, mentre hi és a temps.

LA VERITABLE RUSSIA EN EL CINEMA

Fins avui, en el cinema, no havíem vist altra Rússia que la que fan veure els films soviètics, una Rússia trista, aclaparada, malgrat l'afany d'optimisme que debades els productors soviètics volen inculcar a llurs creacions. La perfecció tècnica dels operadors s'emergia en un seguit de quadros plàstics d'un romanticisme de suburbi.

Ara s'han vist unes escenes animades, de la veritable Rússia, sense composicions espectaculars ni tendències propagandístiques. Entre les escenes d'actualitats mundials han passat la ràpida i veritable visió dels russos que fugen del seu país. Els veiem, nombrosos, en una estació de París proveïnt de queviures per a continuar un llarg viatge. Van a establir-se al Paraguai.

Un altre aspecte més tràgic d'aquest afany d'emigració és l'escena d'una sentinella romana, recollint un matrimoni de pagesos russos que volgueren passar el Dniester. Les ametralladores soviètiques que funcionen contra els que intenten alliberar-se, han ferit l'home que ha caigut al mig d'un camp de neu.

ANECDOTARI CATALA

En una representació d'aquell famós «Teatre Intim», una nit, una riallada general va entelar irreverentment una escena de tragèdia grega. Es representava «Edip rei», la genial obra de Sòfocles, que havia estat a bastament assajada. Ni director, ni adaptadors, ni actors pogueren pensar mai que en cap dels moments de la tragèdia, el públic pogués ésser pres per un riure sobtat i irrefrenable.

La cosa va ésser quan es troba a la porta del seu palau davant del poble que li demana ajut en les seves malvestats. Quan el rei cerca, desesperat, d'on pot provenir la ira dels déus, es presenten uns emissaris: Dos homes de certa edat amb llurs barbes i mantells imposants. S'atansen i davant d'Edip acoten la testa, aixequen el braç dret, i diuen:

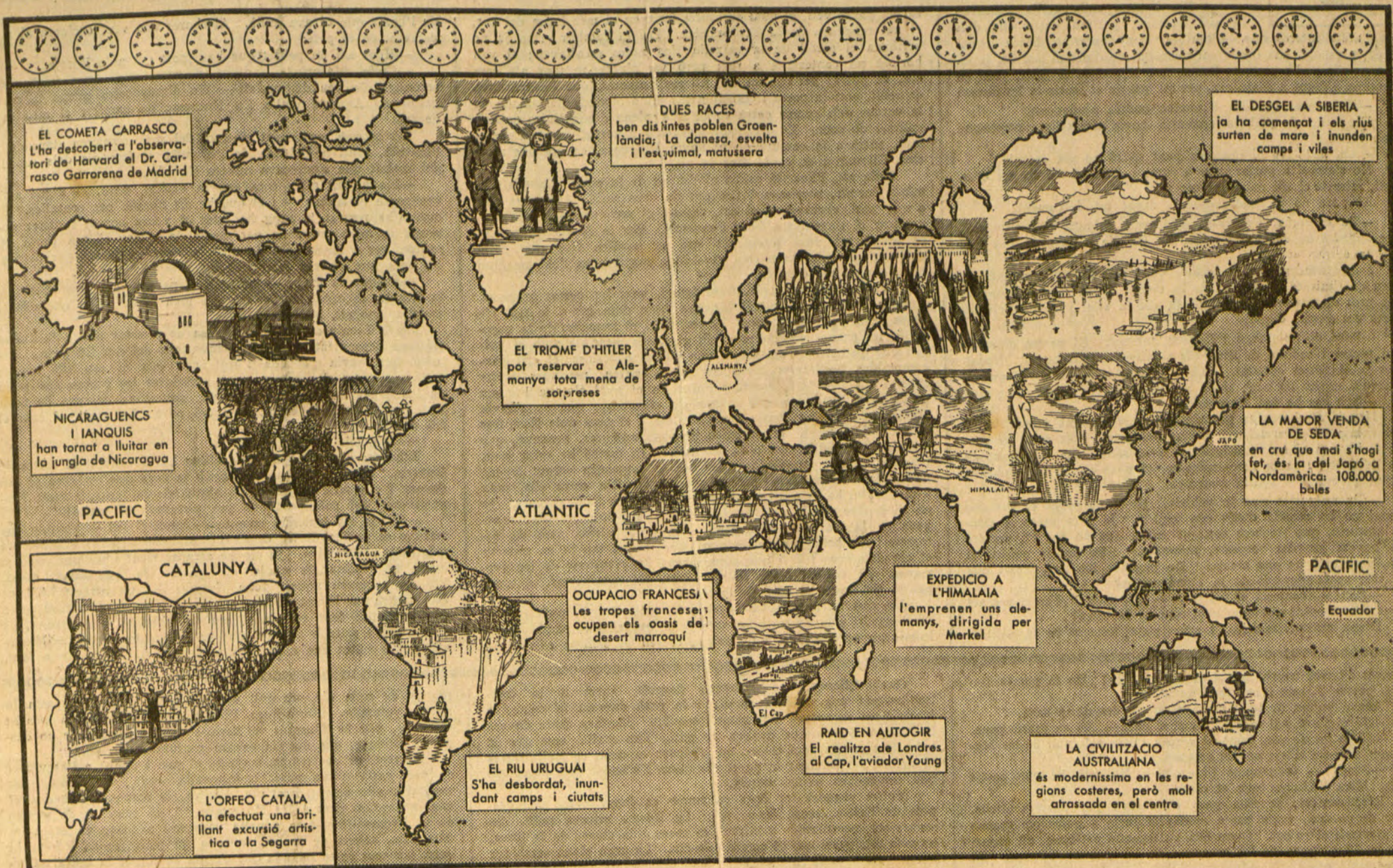
—Salut, rei magnànim. Bo entre els bons i savi entre els savis. Nosaltres som de la raça...

En aquest moment un enfilall de cascavells va sortir de cada boca d'espectador, els actors restaren astorats i és molt possible que l'ombra de Sòfocles s'estremís...

Es que el públic en massa havia entès: —Som de Terrassa...

PANORAMA INTERNACIONAL IL·LUSTRAT

LA MAR QUE ES MOR

Els nostres lectors han pogut ja començar a llegir la novel·la «La terra que es mor», en la qual un escriptor de gran talent posa en evidència el mal causat per la desertió dels camps. També podria escriure's un llibre a favor del retorn a la mar, puix que la nostra generació s'allunya també dels empleus marítims.

Les estadístiques prou ho declaren: De 50.776 mariners que França comptava cap a l'any 1919, el contingent dels inscrits marítims sota la bandera nacional, ha baixat a 14.416 en 1931.

També ha baixat el número dels mariners mercants, de 45.957, a 13.126, i el dels mecànics, de 4.819 a 1.020. Els grumets, sobretot, han anat de 10.129 a 6.310, en aquests darrers dotze anys.

Quam manca el planter poca fruita pot esperar-se de l'hort. Cal ja preocupar-se de la mar que es mor, almenys de la mar francesa. I quan les barbes del vel vegis pelar...

ACUDITS

Els meridionals ja se sap que són gent molt donada a exagerar i de vegades podrien resultar ells mateixos víctimes de llur manca de ponderació si no tinguessin un enginy ràpid que pot salvar-los de les situacions més compromeses. Un diàleg, que ho demostra:

- Què són per a tu, cinc cèntes anys?
- Per a mi cinc cèntes anys són un minut.
- Cinc cèntes pessetes?
- Cinc cèntes pessetes per a mi són un ral.
- Perfectament. S'escau que jo volia demanar-te que em deixessis un ral.
- Molt bé. Espera't un minut.

ELS COLOMS MISSATGERS I ELS «GANGSTERS»

La misteriosa desaparició del fill de Lindbergh ha cridat novament l'atenció del públic sobre els «gangsters», que es tem que no siguin pas aliens a aquesta salvatjada.

Es diu que aquests empren sovint els coloms missatgers per a realitzar llurs delictes. Envien a casa de la víctima escollida una gàbia amb un colom i una lletra demanant que s'alliberi l'ocell amb una quantitat de dòlars asenyalada, que es poden lligar a la pota del pobre missatger de pau.

Si el colom retorna al colomar del malfactor sense la suma exigida, la persona a qui ha estat enviat, té la vida a l'encant.

FRASES FAMOSES

Passar el Rubicó. — Indica llançar-se d'una manera definitiva a una empresa perillosa. El Rubicó era un petit riu que separava Roma de la Gàl·lia, cisalpina. El Senat romà, per tal de prevenir-se dels possibles atacs de les tropes de la Gàl·lia, havia declarat traïdor a la pàtria, aquell que travessés el riu. Cèsar, que acabava de conquerir la Gàl·lia, veié en aquesta llei una provocació, i va decidir anar cap a Roma amb les seves tropes, però arribat ran del Rubicó dubtà encara, fins que llançant la frase proverbial: *Alea jacta est!* (La sort està ja llançada!), entrà riu endintre desafiant-ho tot.

Rara avis (au rara). — Expressió freqüent entre els latins per a ponderar la raresa d'una cosa. Horaci l'ha usada en el sentit propi, i altres poetes, com Persi i Juvenal, l'han dita metafòricament, com fem nosaltres.

EL PARC ZOOLOGIC DE VARSOVIA

El clima de Polònia, com ja deveu suposar, és bastant dur i a l'hivern acostuma a fer molt de fred.

La direcció del Jardí Zoològic de Varsòvia ha emprat aquest hivern una curiosa innovació, provant d'acostumar els animals dels països calents i fins dels tropicals, a la temperatura local.

Els elefants, lleons, tigris, cangurs, no han estat pas tancats en llurs estatges closos durant l'estació freda, sinó que se'ls ha deixat circular lliurement pels terrenys que els són destinats.

I, mireu que és cas: ni una sola bèstia no s'ha posat malalta; l'aire fred els ha provat divíment. S'hauria dit que estaven satisfets de passejar-se per la neu. De seguida s'han acostumat a les noves condicions atmosfèriques; llur pel s'ha fet més espès, llarg i estarrufat, i això els donava un aspecte estrany i divertit.

Els lleonets nascuts la passada tardor al jardí de Varsòvia, jugaven per la neu. Gairebé s'arribaria a creure que llurs pares suporten millor el fred que les grans calors de l'estiu, durant les quals, se'ls veu fatigats i tristos.

Kasia, l'elefant, ha agafat el costum de tirar boles de neu i lluitava amb el seu guardià. Era un espectacle molt divertit.

PENSAMENTS UTILS

- No parlis de la teva salut davant d'un malalt, ni de la teva felicitat davant d'un afligit.
- No menysprearàs les coses petites si consideres com ets incapaç de fer-ne de més grans.

EL DIVORCI I LA CUINA

El país del món que consumeix més conserves, és Amèrica, ja és sabut.

Les xifres són sorprenents. Als Estats Units s'esmercen 150.000 tones d'estany anuals, per a les caixes i pots de carn i vegetals conservats. Si de sobte desapareguessin les conserves, s'asseguraria que un 25 per 100 dels marits americans es moriria de fam, ja que llurs mullers serien incapaces de preparar un plat!

En aquestes condicions no cal ja estranyar que essent Amèrica el país del món on menys es cuina, sigui el país on hi hagin més divorcis.

Un advocat, bon «gourmet» recongut, ha pogut declarar que mai no havia intervingut en cap divorci en el qual la muller fos bona cuinera.

QUI VA INVENTAR EL DIAPASO

S'anomena així, en música, un petit aparell que serveix per a produir a voluntat una nota invariable sobre la qual s'arreglen tots els instruments que han d'executar plegats una composició musical.

S'atribueix la seva invenció a l'anglès John Shore, l'any 1711. En la primera meitat del segle XIX, com que l'elevació sempre creixent del diapàs havia creat dificultats que molestaven considerablement tot l'art musical, compositors, cantaires i constructors d'instruments, el ministre d'estat francès va crear, per tal de destruir aquestes perturbacions, el 16 de febrer de 1859, un diapàs uniforme que va ésser obligatori per a tots els establiments musicals de França; teatres imperials i altres, conservatoris, escoles i concerts públics autoritzats per l'Estat.

WILHELM BUSCH, HUMORISTA GENIAL

El dia 15 del passat mes d'abril, va escarre's el centenari de la naixença del gran dibuixant Wilhelm Busch i l'etern crític apologista a casa nostra de les arts plàstiques alemanyes, En M. A. Cassanyes, no va pas oblidar de fer-nos remarcar que a Alemanya ha estat celebrada amb festes que han revestit gran solemnitat.

Wilhelm Busch és un dibuixant humorista famós a Alemanya i a tot el món.

Nasqué l'any 1832 i morí en 1908. És l'iniciador de la moderna caricatura grotesca i veu la part còmica de la vida amb una intensitat pasmosa. El seu humorisme és sa, equilibrat, florit, humà, clàssic, en fi. Els seus versets són encara avui ben populars i viuen a Alemanya, i després de mort se li va trobar a casa una magnífica producció pictòrica que mai no havia voigut, ensenyar.

Busch va ésser un filòsof, un poeta i un artista sense parió, dibuixant ones històries, a cop d'ull puerils. Abans d'ell, mai no s'hauria pogut creure que una activitat tan popular pogués contenir tanta substància genial.

A les primeries del segle es repartien per les ciutats catalanes uns calendaris anunciadors de productes farmacèutics específics i per tal d'amenitzar-ne les pàgines l'editor hi

intercalava historietes, d'aquest humorista. La valor intrínseca d'aquestes historietes, malgrat llur anonimat i el lloc impropï on eren estampades, no passaven pas desapercibudes per a tothom. Entre l'elogi d'unes píndoles i un certificat de l'excel·lència d'un cinturó elèctric, nosaltres fèrem la coneixença de Wilhelm Busch i de Caran d'Hache. — P.

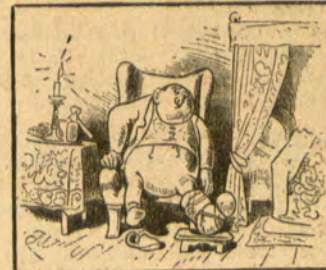
A l'hostal rural facilment es barregen rics que tenen gana i pobres que ganegen.

Els caminants pel suplici han de passar de veure com un ric pot fer un bon dinar.

Però si bé el pobre no pot menjar capons, dorm sense cap por de mals ni de trastorns.

I el ric golafre sol passar la nit atacat de gota, amb un gemo seguit.

Fulletó
3

LA TERRA QUE ES MOR per René Bazin

Els homes, cada vetlla passaven així l'estona, parlant entre ells dels seus afers interessants. L'hortolà, l'any anterior, havia demanat, prestada, una important quantitat de diner al seu fill gran. Ara només podia esperar, doncs, que li prestés el petit, però en dubtava, i digué a mitja veu, per tal que no el sentissin les dones:

—He pensat que En Francesc podria ajudar-nos.

El petit, al qual la conversa havia desvetllat, respongué amb vivesa:

—Ah, no! No hi compteu pas! Això no pot ésser!

No s'atreu a parlar cara a cara, i, com si fos un noi d'estudi, mirava el sol entre les cames.

El pare no va molestar-se, i digué tot dolçament:

—Tu cobraràs, Francesc, igual com cobrarà el teu germà.

Les anyades no són sempre iguals. Un dia o un altre ens vindrà la sort.

I esperava, mirant la testa peluda del seu fill i el coll de brau que gairebé no pujava de la taula. Però, el noi devia haver pres un determini ben definit, car la veu, perduda pels replecs del vestit, digué:

—Pare, jo no puc, i l'Elionor, tampoc. El nostre diner és ben nostre i cada u és lliure de servir-se'n com pugui. Nosaltres ja el tenim col·locat. Què ens importa a nosaltres que el marqués esperi un any, si és tan ric com vós dieu?

—Què ens ha fet, Francesc?

Només aleshores la paraula del pare s'anima i esdevingué autoritària. No es deixava portar pel geni. Més aviat se sentia ferit, com si no reconegués la seva sang, com si comprovés tot de sobte, i sense comprendre-ho, el gran canvi que s'obrava d'una generació a l'altra generació, i digué:

—Tu no parles com jo voldria. Jo he de pagar el que dec i mai no he rebuda d'ells cap injúria. Jo i la mare, i també Maturin, que els hem conegut millor que no pas tu, sempre els hem guardat respecte, m'entens? Ells poden perdre el seu, però això no ens ateny... No pagar? No has pensat que podrien acomiadar-nos de la Fromentière?

—Bah! — contestà el fill petit — què més té d'estar-nos aquí o en altre lloc, i pel que dona conrear la terra!

D'una manera incisiva, i sense parar esment en la pallide-

després d'haver trescat tot el sant dia? No! Ho fa per la Roseta, per la Roseta i per la Roseta!

Anava pujant de to, i podia ésser oït des de la casa.

—Jo vigilaré, fill meu — digué el pare —. No en passis pena.

—Si jo fos de vós, demà al vespre aniria pel camí de les Maresmes a veure si els podria atrapar...

—Prou! — interrompé l'hortolà —. No està bé que parlis tant. Mira l'Elionor que et cerca.

Efectivament, la filla gran s'atansava per darrera d'ells. Com de costum, venia per a ajudar Maturin a pujar els graons i a treure-li el calçat. Quan ella va tocar-lo pel braç, ell va seguir-la. La remor de les croses i de les passes s'allunyà. El pare restà sol.

—Veurem — digué parlant alt — si tot això serà veritat. Jo no consentiré d'ésser per gaire temps la riota d'aquesta comarca.

Aspirà una gran alenada d'aire, com si begués un gotet de vi blanc, després, com per assegurar-se que la Roseta no havia eixit, entrà a la casa per la porta del mig, que era la de la cambra de les noies. A dintre tot era fosc. L'hortolà, a les palpentes, passà per davant del gran armari de noguera que era el dot de la mare, després travessà la peça, i anava a entrar a la cambra on dormia Maturin, quan al seu darrera, al costat d'un llit s'adreçà una ombra:

—Pare!

Ell es deturà.

—Ets tu, Roseta? Que no et fiques al llit?

—No; us he esperat. Voldria dir-vos alguna cosa...

Estaven separats de tota l'amplada de la cambra. No es veïen.

—Ja que En Francesc no us vol donar els seus diners, jo he pensat de donar-vos els meus.

L'hortolà contestà secament:

—Tu no tens por que jo no et doni els rèdits?

La veu jove, com abatuda per l'acollida que se li feia seguí balbucejant:

—Demà aniré a cercar-los... Me'ls guarda el nebot de la Miquelona... Hi aniré, i, per tot demà passat, vós els tindreu.

Si se li escorregué alguna llàgrima, el pare no se n'assabentà. Entrà a la seva cambra.

vidres al sol ponent. La terra es desensopia des de Bourgneuf fins a Saint-Gilles, i la Roseta estava contenta de contemplar el desvetllament de les Maresmes de la Vendée. Maria-Rosa estimava la terra, aquella terra de la qual era filla, terra fidel, terra valenta, terra d'amor, terra on volia dormir el darrer son, vetllada pel vent i a l'ombra de la creu. Res no li agradava tant com aquest horitzó dels camins del qual li eren tots familiars, des del corral que sortia del primer camp de la Fromentière, fins als senderons que resseguïen el talús i que ella coneixia pam a pam.

—Són les quatre — digué — i ell no ve! Què dirà el pare?

Començava a passar angúnia, i mentre ella mirava el punxagut campanar de Sallertine, un crit la saludà:

—Roseta!

Damunt del camí que s'adreçava vers ella, dret dintre la llum daurada, i amb la gran extensió de les Maresmes al darrera, Joan Nesmy contemplava la noia.

—No us he pas vist venir! — digué.

Ell esclatà a riure, i tot satisfet alçà fins arran de testa, un munt de plomes, quatre pebrets i una gavina, que duia lligats pel coll amb un cordill. En un moment deixà a la paret el fusell, i la caça que duia, i s'escorregué fins on era la noia.

—Roseta — digué prenent la mà de la seva promesa — he tingut sort! Quatre pebrets i ben bonics! He dormit dues hores a la granja de la Pinçonnère, i ha calgut que em cridessin fort, puix jo estava dormint profundament. Si no m'haguessin despertat hauria fet salat. I vós?

—Jo — contestà Maria-Rosa mentre el jove se li asseia al davant — jo, tinc por. Ahir a la nit el pare va parlar-me molt secament... Abans havia parlat, al pati, amb Maturin... Ells saben alguna cosa...

—I després? El que jo faig no és per molestar a ningú. Jo vull fer-me digne de vós pel treball; després vull demanar-vos al vostre pare i després dur-vos a casa meua.

Ella va mirar-lo, contenta, malgrat les seves temences, de conèixer la decisió del jove. I sense respondre directament, reservant-se el seu pensament, que deia que sí, preguntà:

—Com és casa vostra?

—Casa meua — digué Joan Nesmy, les pupil·les del qual, mirant per damunt del cap de Maria-Rosa, semblaven fixar-se

sa del pobre vell, el qual se sentia ferit en el més íntim del cor, el noi renegava de la Fromentière. De la cambra veïna ja no arribava el soroll de la vaixel·la; les noies escoltaven; el vell hortolà no contestava a res; però va aixecar-se tant alt com eia, va passar per davant del fill malhumorat, que l'esguardava de reüll, obrí la porta i eixí al pati. Una alenada perfumada de la verdor dels camps entrà en la sala plena d'una flaire de deialles i de suor. En Francesc s'apressà a sortir, resseguí tot el mur, entrà a la cambra on hi havia l'aiguera, canvià uns mots amb Elionor, i es perdé dins la nit.

Cada nit, l'hortolà sortia al dintell de la porta, i abans d'anar a dormir, respirava l'aire pur de casa seva. Avançava fins a r'ig pati, esguardava el cel, segons el seu costum, per a pronosticar el temps que faria l'endemà. Per la banda de ponent es gronxaven unes nuvolades que es perdien fins més enllà de l'horitzó; semblaven com unes il·les suspeses en l'abisme d'un blau-fosc tot ple d'estels.

El vent les empenyia, totes iguals, vers les costes properes. Amb la calma d'un vaixell carregat, se'n duia cap a la mar els besos de la vida de la terra, el perfum i el tremolor de la vegetació, les granes voleïadisses, els germens mesclats amb el polsim que quien ca i enllà com una pluja misteriosa, el crit d'incomptables bestioletes invisibles que canten perdudes dintre l'herba. I l'hortolà, aspirant l'aire: en el qual flotava l'ànima de la seva Vendée, sentia fremir en ell l'amor que no s'havia afeblit, que mai no hauria experimentat, i el qual duia ficat fins al moll dels ossos. «Què tenen aquests minyons, pensava, que semblen tan indiferents a la pàgesia? Jo també he estat jove, i hauria calgut pagar-m'ho molt bé, si haguessin volgut fer-me deixar la Fromentière. Potser què es barallin entre ells, puix a casa no hi ha la pau que es gaudia en temps de la difunta. Jo no sé fer-los avenir com ho feia ella.» I pensà per alguns segons en la mare, aquella dona econòmica, activa amb els forasters i tan bona per als de casa, que reeixia tan bé en canviar el cor dels seus fills i que atemprava les rivalitats de les germanes. Al voltant tenia les quidres, els magatzems, el gran paller, tot lluent al clar de la lluna.

Un tret retrunyí a les Maresmes, molt llunyà, puix que el soroll arribà a la Fromentière més feble que el d'un pistó. Sants Lumineau va sentir-lo, i de sobte, el seu pensament es recordà

Quan Elionor, uns moments després, entrà a la cambra portant una candela encesa i la posà damunt la caixa, la Maria-Rosa no estava a prop del seu llit. S'estava dreta davant la finestra oberta que donava al pati. Des d'allà, com que la terra feia pendís vers el lloc on s'alçava la casa, es podia mirar al defora per damunt la paret de tanca i l'herba dels petamolls que començava arran mateix.

Moltes vegades les dues germanes es despulaven, una després de l'altra, sense dir-se res. La Roseta mirava enllà. La seva vista, acostumada a mirar les coses a la claror de la lluna, ho veia tot, quasi tan bé com a ple dia. La gran plana semblava blava. Ca i enllà tremolaven uns petits punts lluminosos, que eren raigs fugitius de cases llunyanes i s'estenien per damunt els prats. I, sense equivocar-se, la Roseta, deia per si el nom de les granges veïnes: La Pinçonnère, la Parée, ben properes, i més lluny les Lovrelles, la Seulière, Malabrit. Com un grup de guspires endevinava el llogaret de Sallertine, plantat al bell mig de les Maresmes. Per entre aquella solitud, Joan Nesmy vetllava, amagat dintre els canyissars, per l'amor de la Roseta.

Passà molta estona pensant en ell. Cregué veure'l lluny, molt lluny, en un somni de boïres, i els seus llavis es detingueren silenciosament.

Després se sentí com una remor d'ales sota les teules de la Fromentière.

—Tanca, Roseta! — digué Elionor, desvetllant-se — Tanca, la nit és dolenta i fa fred.

Feia bon temps. Els núvols havien fugit. La llum de la Seulière s'era apagada. Les guspires de Sallertine havien disminuït com els grans d'un bagot de raïm.

La Roseta murmurà:

—Fins a demà, Joan meu, en el jardí clos!

I lenta i recollida, el cor tot ple de joventesa, la noia, guiada pel reflex del seu llit blanc, deixà caure als seus peus les peces del seu vestit.

II

El jardí clos

La nit, tota bella, començà a morir abans de les quatre, i en la immensitat es fonien els estels. Un gall cantà. Era el

en una imatge tot just evocada — casa meua... allà hi ha la meua ma, vetlla i pobra. Com us he dit moltes vegades és coneguda pel nom de Castell i correspon a la parròquia de Châtelliers. Però no és pas cap castell, i té dues cambres on viuen sis petits Nesmy a més de jo que sóc el gran. Vós sabeu que per causa d'aquesta meua família tan nombrosa, no he servit més que un any.

—Sí, me'n recordo — digué rient — puix que aquell any va ésser més llarg que no els altres.

—Jo, sóc el gran. Després de mi vénen dues noies que comencen a fer-se grans, i, per cert, que no poden abillar-se tan bé com vós, per exemple...

Com obeïnt a una idea, sense tocar la Roseta, anava dibuixant sobre les espatlles i sobre el cos, el lloc del gipó, el de les cintes de vellut...

—Al volt del pit, dtes cintes de vellut. Les noies riques n'hi porten tres. Vós serieu molt bufona, Roseta, vestida a la moda de Châtelliers i de la Flocllière, que són una mateixa cosa, i no són gaire lluny d'aquí.

Ella reia com si se sentís acarorada per aquella mà que no la tocava i que ella seguia amb les parpelles mig closes.

—Tingueu present — seguí el minyó — que allà els diumenges no són com aquí. Si jo no hi trametés les setmanades que em dona el vostre pare, i jo tots els dies menjarien pa. Tinc dos germans que en lloc d'anar a estudi, guarden vaques i fan una mica de treball com els homes. L'amo que tenen els dona de propina un cabàs de trufes. Tot ajuda!

—Ja ho crec! — exclamà la Roseta amb aire de suficiència.

—Però — seguí el jove — a casa meua es respira un ambient que és com una benedicció. Allà hi plou sovint, però sempre quan el vent bufa de la banda de Sant Miquel, que és un lloc a una llegua lluny del nostre indret. Després, de cop i volta fa un gran sol. I com que allà hi ha molts d'arbres, i molsa i falgueres, vénen unes ganes de respirar com mai no poden sentir-se aquí. Car la terra nostra no s'assembla a la vostra. Allà tot són tossals que mai s'acaben, i des dels llocs més elevats veieu la terra igual que un paradís. Ah, Roseta! si vós coneguessiu la nostra terra, no tindríeu altre desig que el de poder-hi anar!

—I allà es treballa com per aquí?

de l'home que caçava enllà. Aleshores una veu, exclamà al seu darrera, en el pati:

—Heus aquí un pebret que han mort per a la Roseta.

—Calla, Maturin! — digué el pare, que, sense tombar-se, reconegué la veu del malalt—. No diguis coses contra la teua germana. Aquesta vetlla En Francesc ha omplert el meu cor de fel.

Les croses, estalviant els rocs del pati, s'anaven atansant, i l'hortolà, sentí a l'alçada de l'espallat el fregadís dels cabells del malalt que s'adreçava envers ell, alçant la testa.

—No he dit altra cosa que la veritat, pare, — digué amb veu ronca el malalt — i el que he dit no són pas contalles. El que m'ha regirat la sang ha estat el veure aquest foraster que ronda la meua germana per veure de pescar el gra propi del nostre, per a fer-se amo de casa, ell que no té res per perdre! Es hora que el fem entrar en raó.

—Es que tu creus — contestà el pare — que una noia com la Roseta, és capaç de fer cas del meu mosso? Es que ella té amistat amb ell, Maturin?

Sants Lumineau tenia la feblesa de mesclar massa fàcilment els seus pensaments amb les insinuacions del seu fill gran. Encara que havia perduda l'esperança que el seu fill pogués arribar a ésser el seu successor, i malgrat les proves que tenia de les males intencions del malalt, aquest no deixava de tenir una gran influència en l'ànima del pare. L'hortolà of com el fill deia:

—Pare, ells dos s'estimen!

L'horror d'aquest goig dels altres havia canviat el rostre de Maturin. Sants Lumineau esguardà la cara que s'alçava al seu davant i era tota blanca de la claror de la lluna, i sentí l'esgarripança del sofriment que tan torturava el malalt.

—Si vós els espíessiu com jo — seguí el fill — veuríeu que mai no es parlen dintre casa; que al defora, però, van sempre pels mateixos camins. Jo els he atrapat rient i parlant, com si fossin festejadors als quals els pares els han donat el sí. Vós no coneixeu aquest Joan Nesmy. Es un atrevit. Ell us farà creure que li agrada anar a caçar i jo no el contradiré; però que li agradi tant com a ell no en trobareu cap altre. Es només per a satisfer un gust que va fins al terme de les Maresmes per a matar una colla de pebrets, que passa les nits a fora,

mateix de cada dia, un gall daurat, bonic, l'ull encès sota la cresta vermella. Maria-Rosa l'havia criad; el sentí i pensà: «Gràcies, petit!» Després va llevar-se tenint compte de no despertar Elionor, que dormia encara profundament.

Es vestí en poc temps, travessà el pati i tombà a l'esquerra, on més enllà d'una paret enderrocada eixia un caminó tot verd al començament, i tot ple, després, de branques caigudes, el qual anava tot dret a les Maresmes. A un centenar de metres de la Fromentière, tota aquella vegetació acabava en sec i un mur baix, cobert de molsa, tancava un petit jardí. Roseta hi entrà per una porta reixada que s'obria enmig de la tanca. Com era bonic aquell jardí clos! Les pomeres i les pereres no podien sobrepujar, a causa del vent, de l'alçada del mur. Llurs soques eren rabassudes, branques tortes i decantades a Llevant, esfullades del damunt i entreteixides entre si com unes ombrelles obertes, i, de la banda de fora, quan hom hi passava, no veia més que un enteixinat de branquillons secs. Mes quan s'hi entrava pel corral del mig, hom es trobava sota d'una volta de quatre peus d'alçada, a l'abric de totes les mirades, de la pluja, de la calor i de les tempestes que bufaven de la banda de les Maresmes. La noia hi havia jugat molt quan era petita, i ara hi tornava per esperar-hi el seu promès.

Hi entrà, doncs, i, per sota els arbres seguí un senderó fins a la banda oposada. Allà no féu més que assegurar-se en una branca torta d'una pomera i quedà tota amagada com una perdiu en un camp de blat, i esguardà la plana immensa per on havia de venir Joan Nesmy.

En aquella hora matutina les Maresmes eren cobertes de caligues que s'esfilagarsaven i es desfeien empeses per la brisa. El silenci era complet, l'aire lleuger, sensible, com nerviós. Duia tots els sorolls sense ofegar-los. Si un gos lladrava a Sallertine, semblava que lladrés allà mateix. Ella veia els grans quadros dels prats que anaven enxiquint-se a mesura que s'allunyaven. Els canals, trencant-se en angle recte, feien la impressió d'uns grans miralls entelats, per damunt dels quals s'enfilaven unes fumeroles tènues. Després, vagament, dins la boirina, sorgien unes siluetes, com oases en el desert, i eren les granges que s'alçaven arran de terra, amb llurs quadres, amb llurs pallers, i qualques àlbers. De sobte aquest vell s'esquinçà i els raigs de llum s'estengueren arreu, l'aigua enlluernava com els

—Poc més; però molt més intens. Allà calen uns bous ben fermes, de vegades sis, de vegades vuit.

—Açí, quan cal, el meu pare hi fa passar l'arreu.

—Ho crec, perquè el vostre és ric; però allà dalt és molt més dur el treball.

La noia dubtà una mica, parà de somriure i preguntà:

—Es que allà les dones treballen al camp?

—Oh, no! — re pogué amb vivesa el noi—. Allà se les respecta i se'ls tenen les mateixes consideracions com feu a les Maresmes. La meua mateixa mare, que en el temps de la sega va a espigolar, no se la veu pels camps en tot l'any. No, les dones del meu país passen més estona filant a casa que no al defora.

Recordant aleshores la seva trista vida de jornalera, esdevingué seriós i afegí lentament:

—Jo no mancaré mai a la feina, estigueu-ne certa. Tothom em coneix a deu llegües a la rodalia com un xicot que no s'espana pel treball. Nosaltres tindrem la casa nostra, i jo seré com el meu pare i com la meua mare, els quals no es planyen mai de res, esperant que vós sigueu meua.

No havia acabat aquesta humil declaració d'amor, quan des del camí, cridaren:

—Roseta!

—Estem perduts — exclamà esgrogueïda —; és el pare!

Ambdós restaren immòbils, el cor batent i pensant només en aquesta veu que cridaria de nou.

Efectivament, a la poca estona, l'hortolà tornà a cridar:

—Roseta!

Aleshores ella no s'ho féu repetir; va fer un signe a Joan Nesmy per tal que restés escondit entre els arbres. Després, de la manera que pogué, anà fins al caminal del jardí. Allà es posà dreta i veié que el seu pare l'esperava al mig del camí de la granja. Ell va mirar-la un instant, tota blanca, pantejant, despenjada per les branques, i li preguntà:

—Què hi feies allà?

Ella no vilia mentir i se sentia perduda. Estava agitada i, instintivament, tombà la testa, com per invocar la protecció d'aquell que estava escondit al seu mateix darrera, i aleshores

(Seguirà)

INDICACIONS PRACTIQUES & NOTES DIVERSES

DEL LLIBRE DE CUINA

Per fer-se un mateix un bon rom

En certes regions vitícoles es fabrica un aiguardent de brisa de vi que es pot adquirir a bon preu, i és possible amb aquest aiguardent, que té un gust particular que no tothom troba prou agradable, fer un rom acceptable i difícil de diferenciar d'un rom d'origen.

No és pas complicat: Es posa un litre d'aiguardent de brisa ben clar en una ampolla de vidre blanc. Es tira a l'aiguardent un grapat d'aquelles parettes seques que estableixen divisions dintre les nous. Sacsejant cada dia l'ampolla veureu que l'aiguardent va agafant el color del rom i que al cap de quinze dies la imitació és perfecta. Canvieu el líquid d'ampolla afegint-li deu terços de sucre i un trosset de canyella. Al cap d'uns dies tasteu-lo, i ja podeu oferir als amics aquest rom que podeu molt bé anunciar com a provinent de la mateixa Jamaica.

Aquest és un licor que pot posar-se al davant de la majoria dels aiguardents de nous que es fan a casa, molt sovint massa carregats d'herbes fortes i espècies.

La cuina de les nenes

Quan les nenes tenen amiguetes que han vingut a passar la tarda amb elles, se les pot obsequiar amb un berenar de gran qualitat preparat per la nena de la casa.

Moltes receptes hi ha d'aquesta cuina infantil: Avui, donem aquesta d'uns excel·lents ous al plat, sense ous, sense mantega i sense foc.

Ja no cal dir que la nena comença per rentar-se les mans i posar-se un davantal.

Agafarà un nombre de platets de porcellana igual al nombre de les amiguetes invitades. Ja sabeu, aquells petits recipients que s'utilitzen per a fer els ous al plat.

Es necessitarà nata, sucre en pols, albercocs i una mica de vainilla en pols.

Es pelen els albercocs. Si són madurs, l'operació és més fàcil i el resultat més elegant. Es tallen en dos trossos, seguint els seus naturals del fruit, i es treu el pinyol.

Ara, en cada platet poseu-hi una capa de nata i tireu-hi el sucre necessari; això representarà la clara de l'ou, i al bell mig col·loqueu-hi un dels mitjos albercocs, amb la part clara al dessota, i simularà perfectament el rovell de l'ou.

Tireu damunt de l'albercoc uns pocs grans de la vainilla en pols perquè sembli una mica de pebre.

Aleshores cal tornar-se a rentar les mans i treure's el davantal de cuina.

Posen tots aquests platets sobre una safata i presenten-los a taula amb una cullereta per a cada comensal.

Ja veureu l'èxit que obté aquest berenar in-sospitat, tant en la seva presentació com en el seu sabor.

Mobles i Decoració Urrutia

DORMITORIS, MENJADORS, DESPATXOS, SALONS, etc. - Estils clàssics i moderns

Pisos complets des de 1.000 pessetes

Facilitats de pagament a preus comptat

CARME, 14 - TELEFON 19346

Sucursal a Vich: Plaça Macià, 4 - La Vigatana

ORTOPEDIA Pere Rigola

Gran assortiment i variació de MITGES DE GOMA per a varices: acreditada marca anglesa Elinstar. Gran estoc de benes, gases i altres apòsits.

Preus econòmics

CLARIS, 15 - Telefon 13481 BARCELONA

Bodegas Franco-Espanolas

VINS DE TAULA

Blanc: Diamant, quart i cinquè anys

Negres: Excels, «Royal clarets», «Clarets Vi «Sin Rivals», en garrafes, a domicili

FCO. DE HORMAECHE i C. - Tel. 20413

PENSIÓ CAMPI

Casa recomanada per als Rvds senyors

Sacerdots, pensiones i famílies catòliques

Carrer Canuda, 4, pral. Tel. 22981, Barcelona

(tocant a la Rambla)

Tipografia Catalana

J. PUGES

Grandiosos tallers d'impremta: Treballs comercials i de propaganda de totes classes, esmeradissims i de gran novetat. Secció especialitzada per a editors: linotips i màquines de gran superfície. Revistes de totes classes i publicacions periòdiques. Es posa especialment a la disposició dels amics d'El Maig.

Vich, 16 - BARCELONA - Tel. 73733

COSES DE LA LLAR

La roba d'hivern, a l'estiu

Quan arriba el mes de maig acostumem a posar de recó els vestits d'hivern, però si no tenim cura, l'hivern vindrà els trobarem menjats de les arnes.

Hi ha un sol mitjà de protecció pràctic i cert, i és conservar les peces completament netes, desgrassades, sense cap mena de taques. És un fet ben palès que les arnes posen els ous, preferentment i d'una manera constant, en les peces de llana portades, mai sobre la llana nova acabada de netejar a la tintoreria.

El vestit net està gairebé protegit del tot d'arnes, però és evident que si el teniu junt amb altres robes no desgreixades, les arnes també hi arribaran.

Les papallonetes que ataquen la roba no són pas totes iguals. Les arnes del panyo no són les mateixes que viuen en les tapisseries ni les pells, però totes són igualment perjudicials quan l'eruga ha sortit de l'ou, i s'alimenten fins que es tanquen dintre una càpsula llargaruda per a la metamorfosi.

Encara que a l'estiu pengeu els vestits a l'armari embolicats, les papallones entraran fins a la roba per a depositar-hi els ous que al seu temps s'obriran.

En aquest cas hi ha un mitjà de defensa i és, un cop almenys cada setmana, treure's la roba i picar-los i respallar-los, sobretot cap a dintre les costures i plecs.

Un procediment també eficaç seria guardar la roba dintre caixes de llana hermèticament tancades, però això no és gaire còmode, car caldria posar moltes caixes. Podria també guardar-se en capses de cartó, però per a tancar-les hermèticament haurien de fer-se masses operacions.

En definitiva, la netedat de les peces i llur freqüent arranjament, són bones prevencions contra les destroces de les traïdores arnes.

Petits coneixements d'utilitat

Una planta de ricí cultivada en test, col·locada en una habitació, atrau els mosquits, mosques i papallonetes i els mata infaliblement.

Per a fer fugir les formigues, escampeu per terra borraix barrejat amb sucre en pols.

Per a fer desaparèixer les taques de fruita, tireu aigua bullent sobre l'indret tacat, fent que passi com a través d'un colador.

Un platet amb aiguarràs fa fugir les arnes.

ELS MALS I ELS REMEIS

La rosa, medicinal

Avicena, cèlebre metge alarab de l'Edat Mitjana, preconitzava contra certs mals la cura de roses.

En el seu temps es feien confitures i licors de roses. Els malalts en prenen tant com volien i els anava molt bé.

Un dels seus congèneres, el doctor Diuguizli, corresponsal a Tunis de l'Acadèmia Francesa de Medicina, ha tingut la idea de provar aquest tractament contra la tuberculosi.

Modernitzant el mètode d'Avicena, procedeix per injeccions profundes d'essència de rosa que aplica als conillets d'Indies.

I així ha comprovat, amb aquests animals, que abans de la injecció de roses havien rebut la inoculació del bacil de Koch, si no la completa curació, almenys un millorament de la malaltia, considerable.

I el doctor Diuguizli pensa continuar aquest estudi del curiós tractament de roses que recomanava ja en el segle XI, Avicena, al qual la gent anomenava «Príncep dels metges».

Petits coneixements d'higiene

Absteneu-vos tant com pugueu de jugar amb les criatures. Deixeu-les que es diverteixin totes soles, que es posaran menys nervioses.

Les flors i els fullatges, a la nit, desprenguen àcid carbònic. Cal recordar-se de treure-les dels dormitoris.

L'orientació del llit no és pas indiferent per a la salut de les persones: La millor orientació és de llevant a ponent.

El temperament sanguini necessita una alimentació moderada i accentuadament vegetal amb molta moderació amb l'alcohol i els excitants, i exercicis a l'aire lliure.

Joieria - Vendrell

Rellotgeria i Argenteria

Hospital, 7 - Telèfon 10786

BARCELONA

LA VIDA AL CAMP

Per els arbres de l'hort

Poseu als peus dels arbres fruiters novells una bona capa de palla de femer mig consumida o d'herba acabada de segar, i això mantindrà la terra sempre fresca durant les calor.

No oblideu que els arbres plantats de poc necessiten regades abundants si el temps és sec.

Contra la humitat dels galliners

Quan es construeix un galliner, hi ha una bona precaució a prendre. Consisteix a tirar sobre els fonaments, a ran de terra, una petita capa de quitrà, abans d'aixecar les parets.

Els enemics de les llegums

Cada planta té els seus enemics particulars. És necessari conèixer-los i conèixer també les armes pròpies per a poder-los combatre. A diferents represen anem a classificar els més importants.

L'all. — L'arna, o cuc de les fulles, enemic poc freqüent, rossega les fulles a l'estiu. Arranqueu la planta o tal·leu solament les fulles, si l'atac està localitzat en elles. Cremeu tot el que contingui rastres del cuc i no torneu a plantar alls en el terreny fins almenys després de tres anys.

El *Brachycerus algerius* és bastant freqüent i diposita la larva dintre la bulb. És necessari emprar contra ell el procediment esmentat.

La carxofa. — El pugó negre dels troncs i les fulles es destrueix amb els insecticides ordinaris. El pugó blanc de les rels es mata amb una solució nicotinada, després d'haver descalcat el tronc. Contra la cassida verda, perjudicial en larva i en estat adult, aixafeu les larves o esquitxeu-les amb calç viva i destruiu els adults amb l'ajut d'insecticides.

Els llímacs, cargols, rates, rats-buf, es destrueixen pels mitjans vulgars.

Matamosquits "KATOL"

Sahumeri Japonès

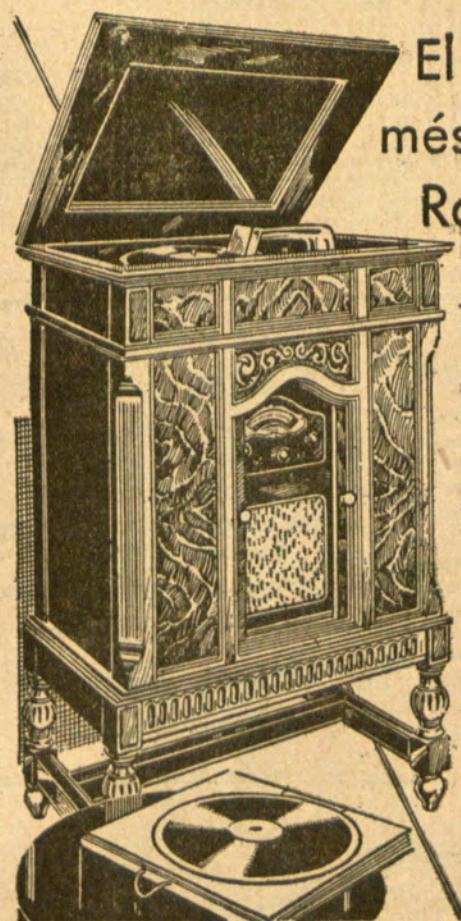
PAPER MATAMOSQUES "TANGLEFOOT"

més pràctic que els líquids

ALEMANY I C.

V dre, 10

Barcelona

El més perfecte i més elegant aparell Radio - Fonògraf

Després de nou anys, les fàbriques ATWATER KENT segueixen mantenint la reputació de esser els primers constructors de radio.

Més de 4.000.000 d'aparells distribuïts per tot el món són la millor prova de la confiança que mereixen al públic.

Els nous models superheterodins, amb làmpares pentodo i multi-mu, altaveu dinàmic i reductor estàtic combinats amb fonògraf elèctric, representen la màxima perfecció alcançada fins a la data.

ATWATER KENT RADIO FONOGRAF

AUTO ELECTRICIDAD, S. A.

Diputació, 234 - BARCELONA

Madrid - Valencia - Sevilla - Bilbao - Alicante - La Coruña

15 DE MAIG
DE 1932

ESPLAI

ANY II
NUM. 24

SUPLEMENT IL·LUSTRAT D'EL MATÍ

LA LLEGENDA DE MAR I MUNTANYA: PESQUES AMB ORMEIG DE JONC I MURTRA

La imaginació dels homes ha estat sempre sol·licitada pel misteri de les illes. En les històries de tots els temps, reals o imaginaris, elles fan molt més paper que els continents, almenys, proporcionalment a les dimensions respectives. Moltes vegades les més xiques són les que fan major paper; altres, les illes grans, prenen un predomini, com ara la Sicília, que diu que era el sol-jorn dels Cíclops, els famosos gegants d'un sol ull. Eren els obrers forjadors de Vulcà, déu del foc, que feien objectes d'ús per als déus de l'Olimp i per uns quants mortals privilegiats; feien els llamps de Júpiter, l'escut d'Hèrcules, les armes d'Aquiles. Si seguim els autors més ben informats de l'època, vivien al fons de l'Eina. Les flames i el fum, per la tendència del poble a donar explicacions meravelloses als fets més senzills, es convertiren en les flames i el fum d'una forja, cosa més fàcil de suposar per tant com ningú no devia anar-ho a veure.

Una altra illa gran i cèlebre fou Creta, famosa pel rei Mipos i el Minotaure, un gegant amb cap de brau que s'alimentava de carn humana, com els dels contes. Duien aquells mateixos cronistes que Atenes, de resultes d'una guerra poc afortunada, havia de pagar un tribut de set nois i set noies per a alimentar el monstre, i conten també com Teseu acabà amb això, matant-lo.

Però les illes xiques encara guanyen. Vegeu, sinó, Homer. No a la Iliada, història d'unes batalles al volt de Troia, sinó a l'Odissea, que conta el retorn d'Ulisses (Odiseu, en grec) a la seva pàtria. Aquesta era Itaca, una illa que queda a l'esquerra del mapa de Grècia, vora la costa. Ara se'n diu Teaquí, que ve a ésser el mateix amb una transposició de lletres, però que no priva que pugui ésser la mateixa illa.

L'Odissea té un argument i uns episodis molt agradables, que foren seguits per alguns escriptors grecs: així Eurípides, en un dels seus drames, ens fa presenciar l'arribada d'Odiseu i els companys a l'illa del Cíclops, una illa petita que no sembla pas que fos Sicília, encara que no se sap pas quina era. Allí uns quants mariners foren devorats per un d'aquests monstres, fins que l'estat capítol aconseguí buidat-li l'ull amb una estaca endurida al foc. Es curiós de notar que una història gairebé igual es troba a les *Mil i una nits*. Simbad, el viatger, trobà una illa habitada per gegants amb un sol ull.

A les històries fabuloses, és a la costa de les illes on es troben les aventures més extraordinàries. Gulliver trobà a l'illa de Liliput els homes nans que tot i conèixer i que no tenien més que mig pam d'alçada. I en una altra illa, Brobdingnag, trobà els gegants de cinquanta metres, entre els quals s'esdevenen les aventures que tots els infants coneixen.

L'antiga Thule, que per a alguns és l'actual Islandia, dona origen a un regle de llegendes. Això vol dir que els grecs sortien aleshores del Mediterrani: tant aquesta illa com el país dels Cimmerians (per a alguns el Cornualles), que Homer ens pinta com a gent que vivia tot l'any enmig de la boira i la nit, no són fàcils de trobar dintre el nostre mar, que encara no podia aleshores anomenar-se mar llatí.

En temps de l'edat mitjana i del començament de la Moderna, el mot *illa* era sinònim de país d'aventures, de riqueses, d'esperances de fortuna: era el nom de les terres misterioses vers les quals embarcaven els conqueridors encagats que volien glòria i riquesa... i també aventura i perill. Però quants no tornaven! de quants no se'n sabia mai més res! La imaginació popular se'ls pintava en terres desconegudes, com diu el vers de Victor Hugo:

«Un hom pregunta: On són? Són potser reis
d'una illa?»

Malenconica situació la del pobre navegant condemnat a unes horres decisives en un país salvatge, sense esperança de tornar a la terra natal!

Mal per mal, potser ells haurien triat la de Robinson Crusoe. La història tan coneguda d'aquest és un model d'un gènere de literatura infinitament imitat sense arribar mai a l'original. La idea pot ésser treta del fet que un mariner, Alexander Selkirk, passés una pila d'anys en una situació semblant, però la idea primera no és res: calia el talent de l'autor.

De Foë, per treure'n tot l'interès, i a la vegada, com diu Chesterton, tota la poesia. L'illa de Robinson és més literària que geogràfica, però potser és l'única que n'ha produït d'altres: la seva influència ha fet néixer un veritable arxipèlag.

I és que els descobriments han acabat les illes, i als homes els plau tant i tant descobrir illes noves! D'Homer encà, els escriptors no han deixat de crear-ne. Edgar Poe fa passar en una estranya illa de l'Antàrtic, les fantàstiques Aventures d'Arthur Gordon Pym; l'illa, per ara, no ha estat identificada. Tampoc no se sap res de l'illa misteriosa de Juli Verne: és veritat que aquest autor tingué la precaució de destruir-la abans d'acabar la novel·la. I qui ens conduirà a l'«Illa del Tresor», d'Stevenson?

Les illes d'Oceania, poc conegudes, han es-

«Enciclopèdia de Catalunya», és el bell monument que l'«Editorial Barcino» dedica a la nostra història i a la nostra cultura en general, sota els seus aspectes més diversos.

Un dels volums d'aquesta col·lecció admirable és el que Emerènci Roig, germà del nostre eminent novel·lista i col·ludissim amic Josep Roig i Raventós, ha dedicat a «La Pesca a Catalunya» (1).

N'extreiem, avui, uns fragments sobre els «Ormeigs de pescar de jonc i murtra», que ens duen flaires antigues d'«Odissea» i que ens evocuen, deliciosament, les platges blaves i les cases blanques de Sitges i Vilanova, de Calella, de Palafrugell i de Blanes.

Són els ormeigs més enginyosos que hom empra a les nostres platges. Estan destinats a pescar el peix amb trampa, segons un procediment similar al de les rateres per a atrapar rates. Són de jonc, murtra i canya. Presenten formes molt variades: de pilons de sucre molt amples i aixapats d'amfora, de figura cònica-truncada, cilíndrica, etc. Tots tenen una entrada de forma cònica, disposada de faiscó que el peix que hi entra no en pugui sortir. Els principals ormeigs d'aquesta classe que usen els nostres pescadors són la *nansa*, la *garbitana*, la *gambina* i la *xufanquera*, construïts de jonc; i el *morranell* i el *viver*, que són de murtra.

NANSA. — És de forma cònica i hemisfèrica superiorment. Té dues obertures: l'una inferior, en forma d'embut, anomenada *afac*, per la qual entra el peix. L'altra és rodona i va proveïda d'una tapa feta amb un cercle de murtra, teixit de xarxa i que serveix per a treure el peix pescat. En calar-les, les nanses es neguen fàcilment gràcies a unes pedres o còdols que hi estan subjectes per fora. A més, tenen unes cordes forçades llargues per a llevar-les. A l'extrem, hi ha lligat un suro que serveix per a signar a flor d'aigua el lloc on estan calades les nanses.

NANSA

Per pescar amb nanses, hom va amb una embarcació mar endins. Quan troba un lloc apropiat per a calar, cal escar la nansa, posant-hi dins trossos de verat, boga o surell, o també enfilant algues entre les malles de les nanses, per fer que aquestes constitueixin una estada ombrejada i atreguin el peix. El peix és molt amic de cercar ombra, sobretot durant els jorns d'estiu, en què els raigs del sol travessen l'aigua de mar i il·luminen fortament el seu fons. Un cop escades les nanses, hom les tira al fons de la mar, les deixa ajegudes, i amb un suro les assenyalava a flor d'aigua. Són llevades al dia següent. Amb aquest sistema, hom pesca llagostes, boga i altres peixos d'estima.

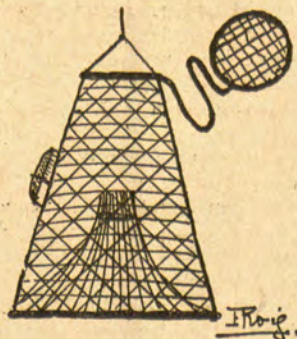
tat la darrera moda, a la qual han contribuït no poc les admirables novel·les de Josep Conrad, creador d'illes que, si bé existien abans d'ell, no tenien la vida que ell els ha donat amb el seu estil admirable. Del llibre han passat al cinema i ens han arribat a envair i fins a cansar. A quines illes anirem a parar, ara?

I no egreuen que això és una broma: la tendència a l'aventura és tan viva en els infants i en els homes, fins en neòfits que ja són grans, i aquells que no poden fer els viatges realment han de refugiar-se en aquestes illes de somni i d'aventura: Stevenson, en una bella poesia, parla del llibre dels infants que és el navili que se'ls emporta cada vespre vers el regne de la fantasia. Els creadors d'illes tenen, si saben fer-ho, l'èxit assegurat per anys i anys.

GARBITANA. — És una nansa petita, amb tots els detalls.

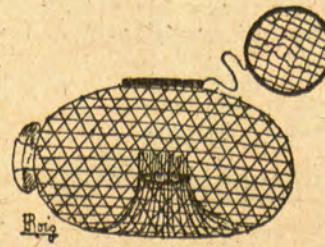
Es calada igualment i a les mateixes hores que la nansa. L'esca és de suïssos o garotes, aixapats a cops de pedra. Pesquen judrioles, serrans, patars i guileus.

XUFANQUERA O GUISOTERA

XUFANQUERA O GUISOTERA. — És la nansa més petita de totes; té els mateixos detalls que les altres i la calen de la mateixa manera. L'esquen amb *boganyó* o arengada. Serveix per a pescar xufanes (també anomenats guisots i ermitanyos), que és un esquer molt estimat per a canyes de pescar i per a palançons. Actualment aquest ormeig ja no és usat.

MORRANELL. — Ormeig fet de murtra, de forma de poma, amb les mateixes particularitats d'una nansa. El calen de la mateixa manera. Va escat amb pop bullit i sardina. Es usat per pescar morenes i congres.

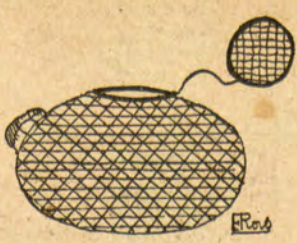

MORRANELL

Es una mena de morranell, construït de jonc. És molt usat a Sitges, Roses i Cadaqués. L'esquen amb arengada. Amb ell pesquen tota classe de peix. De l'operació de calar i llevar gambines, a Cadaqués en diuen *gambinejar*.

VIVERS. — Vénen a ésser uns morranells molt grans, sense afac. Com ells, tenen tapa i van proveïts d'una corda llarga i d'un còdol. També n'hi ha de jonc, de forma d'una lenta biconvexa, amb la corresponent tapa i caps de corda per a llevar-los de la mar. Serveixen per a conservar el peix viu durant uns dies, dins de la mar.

Són usats ficant-hi el peix (generalment llagostes) juntament amb un esquer perquè mengi, negant-lo dins la mar i fondejant-lo per mitjà d'un còdol o petit ruixó o ferro. Arribat el moment de vendre'l, hom treu el crustaci del viver i, embolicat dins un drap cosit, el posa en un cistell i l'envia a destí.

VIVER

(1) Preu d'aquest volum (edició en tela):
Per als subscriptors a l'«Enciclopèdia de Catalunya» 6'00 ptes.
Per als no subscriptors 8'00 ptes.

Crema per a el calçat
HOLLYWOOD
La mil or del món
DIPOSIT: COMERCIAL D'EXCLUSIVES
Diputació, 309, 1.ª, 2.ª

Publicaciones y Ediciones «SPES»
S. A. editora d'«El Matí»-Barcelona.

FINQUES

Compra - Venda

HIPOTEQUES

primeres, segones i terceres

Tramitació ràpida
Col·locació de capitals

A. Company

Viladomat, 108, 1.ª, 1.ª

FAVORITE CREMA PER A AFAITAR

Diploma d'Honor — Medalla d'Or
Florència, 1909 — París, 1910

SENYORS QUE US AFAITEU!

Especialment els que esteu ja acostumats a remullar-vos amb pasta, proveu la crema Favorite, si no la coneixeu. Amb l'aparició de la crema Favorite va quedar resolt el problema de l'afaitat per als homes de barba forta o delicada i d'aquells que són de gust exigent.

La higiene, la comoditat, la rapidesa i la perfecció de l'afaitat no deixaren lloc perquè un altre producte pogués substituir Favorite.

Demaneu Favorite en totes les bones perfumeries, i si una vegada feta la prova no us satisfà més que cap altre producte de tots els fins avui coneguts, acudiu a la Camiseria Jover, Ronda de Sant Antoni, 27, on a canvi de qualsevol compra que feu, se us admetrà la devolució.

La Providència

PERE SERRA

Cucurulla, 2 i 4

Labors - Merceria - Novetats

El més extens assortit en llanes per a teixir. Sueters, Jerseys, etc. Totes qualitats! Tots preus! Mostres fetes.

BALNEARI VIL·LA ENGRACIA

ESPLUGA DE FRANCOLI

Aigua de la Font de Ferro cura la anèmia, cloret, purpura hemorràgica, hemofília, etc. molt convenient als port operats i convalescents d'enfermitats intencives.

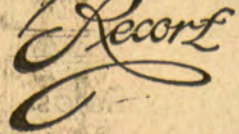
HOTEL VIL·LA ENGRACIA - Pensió 14 ptes.
XAI ET - MASIA DE L'AIGUA - Pensió 9 ptes.
In·ormen: C. Bruch, 114 - Telèfon 70811 - BARCELONA

Magatzem de Pelleteria

Merceria i Novetats

Manufactura de mocadors de fil i cotó

Manuel Recort i Ulió

Hospital, 27

Telèfon 16276

BARCELONA

FOGO VOLCAN

A GAS DE BENZINA - INEXPO·IBLE

Representant general: Lluís Regorjosa, Provènça, 224

METALLS D'ART

Làmpares, llit, re pujats, esmaltats

Exposició i venda:

Rambla de Catalunya, 105

Telèfon 74372